

Crna Gora

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

IZVJEŠTAJ

o sprovođenju Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016 – 2020

za 2019. godinu

Podgorica, mart 2020. godine

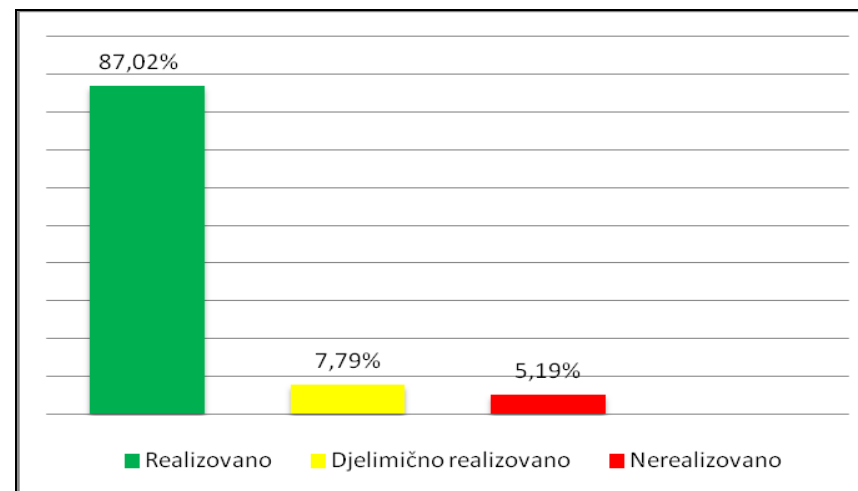
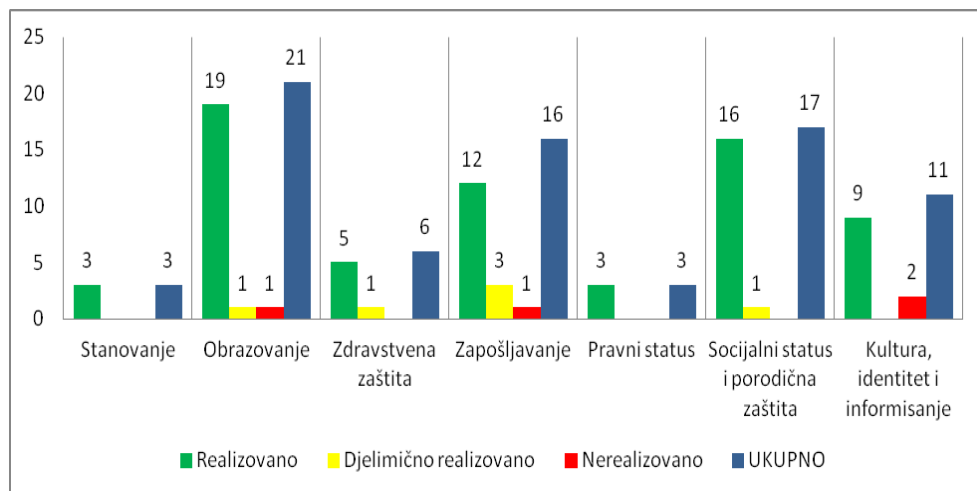
SADRŽAJ

UVODNI REZIME	3
KLJUČNA DOSTIGNUĆA	6
Oblast 1. Stanovanje	6
Oblast 2. Obrazovanje	7
Oblast 3. Zdravstvena zaštita	9
Oblast 4. Zapošljavanje	11
Oblast 5. Pravni status	16
Oblast 6. Socijalni status i porodična zaštita	17
Oblast 7. Kultura, identitet i informisanje	21
PREPORUKE	72
PRILOZI	73

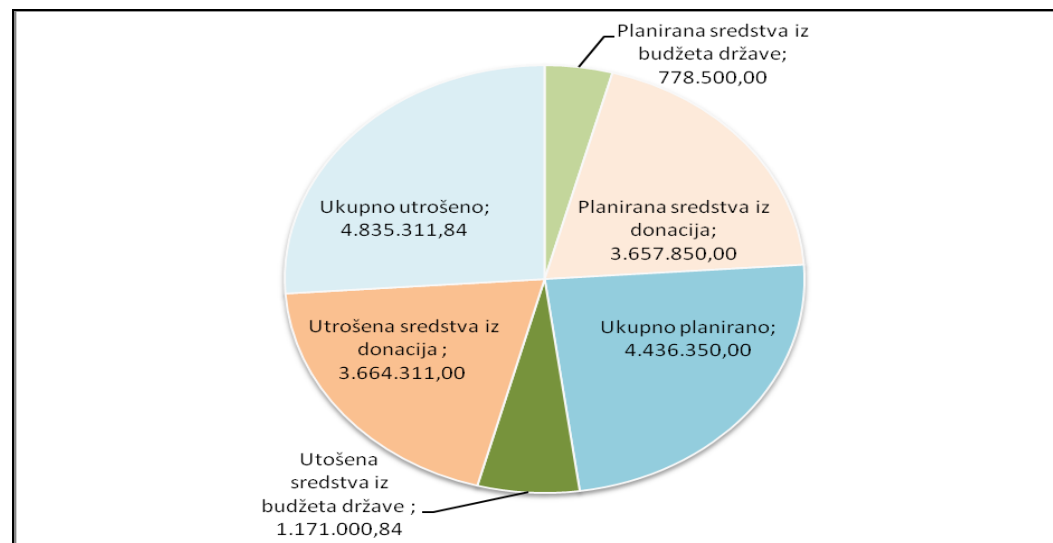
UVODNI REZIME

Glavni cilj Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016 -2020 jeste „**Socijalna inkluzija Roma i Egipćana kroz poboljšanje socio-ekonomskog položaja pripadnika ove populacije u Crnoj Gori**“. Strategija se realizuje kroz jednogodišnje akcione planove. Najznačajniji rezultati koji su postignuti u 2019 godini **u oblasti Stanovanja** u okviru Regionalnog stambenog programa tokom 2019. završena je realizacija podprojekta MNE 4: "Izgradnja 94 stambenih jedinica u opštini Berane" čija je izgradnja počela 2017. godine, a useljenje korisnika je završeno 26.03.2019.godine, među kojima su i dvije porodice iz romske i egipćanske populacije koje su dobile dvije stambene jedinice. Kada je u pitanju **oblast obrazovanja** povećan je broj učenika romske i egipćanske populacije na svim nivoima obrazovanja, i pružena je podrška roditeljima i djeci kako bi se povećala svijest o značaju obrazovanja. **U oblasti zdravstvene zaštite**, prema istraživanju CEDEM-a sredinom 2018. godine preko 95% romske populacije ima zdravstveno osiguranje. Zaključno sa 2019. godinom, u oblasti zdravstvene zaštite, stalno su zaposlena tri Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u Domu zdravlja Podgorica. Za još dva raspisivan je u oglas za zasnivanje stalnog radnog odnosa u Domu zdravlja Berane i Domu zdravlja Nikšić. **U oblasti zapošljavanja** U toku 2019. godine, u mjere aktivne politike zapošljavanja uključeno je 79 pripadnika populacije Roma i Egipćana iz evidencije nezaposlenih lica (22 žene ili 27,84%), što čini skoro 10% ukupnog broja Roma i Egipćana koji su se nalazili u evidenciji Zavoda 31.12. 2018. godine. U istom periodu, na sezonskim poslovima, zaposleno je 108 lica (54 žene ili 50%). **U oblasti pravnog statusa**. Uz podršku UNHCR-a i OEBS-a, do kraja 2019. godine organizovane su 2 posjete mobilnog tima MUP-a Kosova Crnoj Gori, tokom kojih je tretirano 91 lice. Iz **oblasti socijalni status i porodična zaštita** prema podacima MRSS, od 01.01.2019. zaključno sa 31.12. 2019. godine u centrima za socijalni rad prijavljeno je 1622 slučaja nasilja u porodici od čega su 754 žrtve nasilja bile žene; Prema podacima Ministarstva unutrašnjih poslova za period 01.01.2019. do 31.12.2019. kada je u pitanju čl.216 "Vanbračna zajednica sa maloljetnikom", Krivičnog zakonika Crne Gore (KZ CG) registrovano je 13 maloljetnih žrtava ovog krivičnog djela. U istom periodu registrovano je 281 krivično djelo iz čl.220 KZ CG "Nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici", od čega je 31 djelo izvršeno prema maloljetnim licima. Iz **oblasti kultura, identitet i informisanje** u toku 2019. godine na RTCG 1 prikazano je ukupno 20 emisija na romskom jeziku „Savore“ (sa isto toliko repriza) koje se emituju dvaput mjesečno a tretirale su teme iz oblasti kulture, jezika, istorije, značajnih datuma i događaja iz života Roma i Egipćana. Emisije su dvojezične, sa titlom na službeni jezik. Na Romskom radiju je 2019. godine emitovano 24 emisije „Romski Glas“ sa isto toliko repriza. Emisija je informativno zabavnog karaktera sa temama koje su pratile aktuelnosti na polju integracije Roma u crnogorsko društvo.

Izazovi za naredni period i novu strategiju: Implementacija preporuka iz Deklaracija partnera zapadnog balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije - koja se nalazi u prilogu na kraju dokumenta.

Grafik br. 1 i 2. Prikaz stepena realizacije mjera iz Akcionog plana za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020, za 2019. godinu u brojkama i procentualno

Grafik br. 3 - Prikaz planiranih i utrošenih sredstava ¹ za realizaciju mjera iz AP za 2019. (iz državnog budžeta i iz međunarodnih/javnih fondova)

¹ Treba imati u vidu da za mnoge aktivnosti nije moguće izračunati tačno utrošena sredstva za realizaciju aktivnosti jer se u određenim oblastima (naročito u oblasti zdravstvene zaštite) ne vode evidencije po nacionalnoj pripadnosti ili su dio redovnih aktivnosti institucija (vidi tabelu u prilogu) Po toj logici je za AP za 2020. napravljena procjena sredstava koja će biti utrošena, ali to nije precizan podatak).

Obrazloženje djelimično realizovanih i nerealizovanih mjera iz AP za 2019. godinu

Obrazovanje – U AP za 2019. bila je predviđena Aktivnost 2.1.1. Prijem u stalni radni odnos Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja. Međutim, kako školska godina traje od septembra do kraja juna, a da broj broj angažovanih Saradnika zavisi od broja učenika (1 Saradnik se angažuje na 70 učenika) iz ovog razloga nije moguće da zasnuju stalan radni odnos. Iz tog razloga, svake godine se iznova raspisuje javni oglas i shodno broju upisanih učenika, angažuje i broj Saradnika prema već spomenutom kriterijumu. Aktivnost 2.1.6 - Izraditi Pravilnik o kriterijumima i uslovima za dodjelu stipendija za učenike i studente romske i egipćanske populacije. S obzirom da je od 01.01.2019. isplate stipendija srednjoškolcima i studentima romske i egipćanske populacije prešla u nadležnost Ministarstvo prosvjete, koje već ima izrađen Pravilnik o kriterijumima za dodjelu stipendija, isti je prilagođen potrebama pripadnika romske i egipćanske populacije te iz tog razloga MLJMP² nije izradilo Pravilnik.

Grafik br. 2 Prikaz stepena realizacije mjera iz Akcionog plana za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020, za 2019. godinu u procentima

Zdravstvena zaštita – Aktivnost 3.1.1. Prijem u radni odnos 2 Saradnika u zdravstvenoj zaštiti djelimično je realizovana iz razloga što je po jedan Saradnik bio projektno angažovan u DZ Nikšić (do kraja 2019) i DZ Berane do kraja III kvartala 2019. U zadnjem kvartalu 2019. godine u Domu zdravlja Berane bio je raspisivan oglas za zasnivanje stalnog radnog odnosa Saradnika ali niko od prijavljenih kandidata nije ispunjavao uslove. Planirano je da do kraja I kvartala 2020. bude raspisan konkurs za dva spomenuta Doma zdravlja za zasnivanje radnog odnosa.

Zapošljavanje - Procedura i neraspologanje garancijom za povraćaj sredstava organižava Rome i Egipćane da pokrenu sopstveni biznis, tako da u 2019. godini nije bilo pripadnika Roma i Egipćana iz evidencije nezaposlenih, koji su na taj način riješili pitanje nezaposlenosti.

Kultura, identitet i informisanje – Aktivnost 7.1.9. Izdavanje/prevodjenje literature na romski jezik - Knjiga romskog autora, na romskom jeziku, nije izdata 2019. godine iz razloga što CEKUM i pored svih nastojanja i saradnje sa Romskim savjetom i NVO nije uspio da nađe pripadnika romske manjinske nacionalne zajednice koji piše na romskom jeziku ili na crnogorskom uz namjeru da se ista prevede. Aktivnost 7.1.7. Prevod i štampanje pravnih propisa na romski jezik nije realizovana u 2019. godini zbog nedostatka finansijskih sredstava

² Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

KLJUČNA DOSTIGNUĆA

Oblast 1. Stanovanje

U 2019. godini obezbjeđene dvije stambene jedinice za romsku i egipćansku populaciju

- U okviru Regionalnog stambenog programa tokom 2019. završena je realizacija podprojekta MNE 4: "Izgradnja 94 stambenih jedinica u opštini Berane" čija je izgradnja počela 2017. godine, a useljenje korisnika je završeno 26.03.2019.godine. Od ukupno 94 stambenih jedinica, dvije stambene jedinice su pripale romskoj i egipćanskoj populaciji. Ovaj Regionalni stambeni program iznosio je €3.990.647,48€, od čega donatorska sredstva €3.575.779, dok €414.868,48 doprinosi države, čime su potpuno zatvorena dva kolektivna centra Rudeš I i Rudeš II.

Od 2016 godine obezbjeđene su 231 stambena jedinica za romsku i egipćansku populaciju

- Pored ovog projekta do sada su izgrađene i useljene: 62 stambene jedinice u Nikšiću, od kojih je 13 podjeljeno za romsku i egipćansku populaciju, 120 stambenih jedinica na Koniku, Podgorica, dodatnih 50 stambenih jedinica na Koniku, Podgorica te 48 stambenih jedinica na takođe na Koniku, Podgorica. Izgradnjom spomenutih stambenih jedinica zatvoren je najveći kolektivni kamp u Crnoj Gori, Kamp Konik.

Izazovi: Iako su u okviru Regionalnog stambenog programa do sada izgrađene i useljene: 62 stambene jedinice u Nikšiću, 120 stambenih jedinica na Koniku, Podgorica, dodatnih 50 stambenih jedinica na Koniku, Podgorica te 48 stambenih jedinica takođe na Koniku, Podgorica i uspješno zatvoren najveći kolektivni kamp u Crnoj Gori, Kamp Konik, međutim i dalje kada je u pitanju rješavanje stambenog pitanja pripadnika romske i egipćanske populacije je pravi izazov sa kojim se država susreće. Nedostatak sličnih programa za stambeno zbrinjavanje domicilnog stanovništva romske i egipćanske populacije i dalje ostaje kao jedan od najvećih izazova. Pored toga, i dalje postoji veliki broj nelegizovanih naselja i objekata u kojima živi romska i egipćanska populacija, a veliki broj tih naselja su bez struje, vode i bilo koje infrastrukture.

Oblast 2.

Obrazovanje

Povećan broj učenika romske i egipćanske populacije na svim nivoima³ obrazovanja

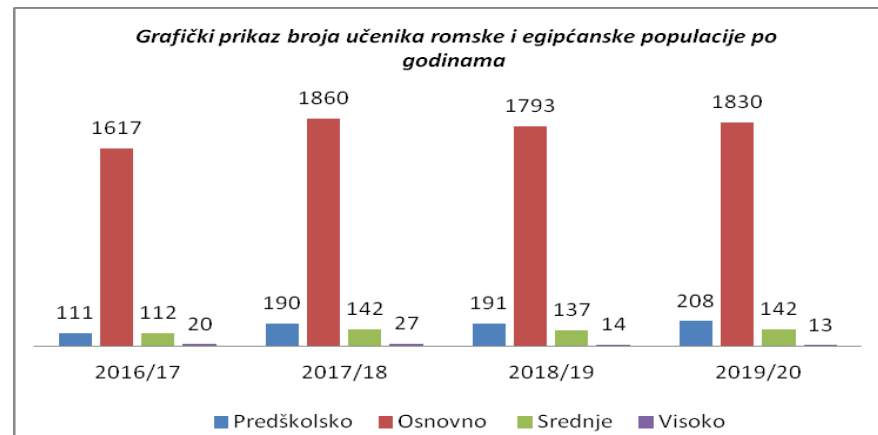
- Kada je u pitanju oblast obrazovanja povećan je broj učenika romske i egipćanske populacije na svim nivoima obrazovanja, i pružena je podrška roditeljima i djeci kako bi se unaprijedila svijest o značaju obrazovanja.

Organizovane su kampanje po romskim naseljima i po školama kako bi se povećao broj obrazovanih

- Tokom 2019. realizovane su četiri kampanje u cilju podizanja svijesti o značaju ranog razvoja djeteta i uključivanju romske i egipćanske djece u predškolsko obrazovanje što je doprinijelo povećanju broja djece uključene u preškolske ustanove sa 191 koliko ih je bilo 2018/19 a školske 2019/20.
- godine upisano 208 djece romske i egipćanske populacije.
- Tokom 2019. MP⁴ i MLJMP⁵ realizovali su kampanje za upis u osnovnu, srednju školu i visokoškolske ustanove u ukupno 14 crnogorskih gradova što je doprinijelo povećanju broja upisanih osnovaca i srednjoškolaca. Ovim kampanjama obuhvaćeno je preko 600 roditelja romske i egipćanske populacije i više od 200 učenika sedmog, osmog i devetog razreda osnovnih škola u navedenim opštinama.

Pružena je podrška djeci romske i egipćanske populacije da nastave svoje obrazovanje

- Tokom 2019. MLJMP⁶ je organizovao sedmodnevno zimovanje (za 24 učenika - 11m, 13 ž) i ljetovanje (za 24 učenika - 18 m, 6ž) za 48 učenika VII, VIII i IX razreda osnovnih škola iz Podgorice, Nikšića, Bearana, Bijelog Polja, Petnjice, Tivta i Herceg Novog.

³ Broj studenata može biti veći od broja stipendista. Da bi dobili stipendiju, lica treba da se izjasne kao pripadnici romske i egipćanske populacije, što neki ne žele. Razlog može biti i to što se ne prijave na konkurs za dodjelu stipendija, ali i to da shodno kriterijumima MP, studenti koji obnavljaju godinu više od dva puta, nemaju prava na stipendiju dok ne upišu narednu godinu.

⁴ Ministarstvo prosvjete

⁵ Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

Između ostalog, djeca su imala priliku da uče i obnavljaju znanje maternjeg, odnosno romskog jezika i kulture kroz radionice za neformalno učenje jezika.

- *Ministarstvo za ljudska i manjinska prava organizovalo je trodnevnu ekskurziju po Crnoj Gori za 24 (21 m 3 ž) najbolje učenike IX razreda romske i egipćanske populacije u cilju motivisanja učenika da nastave obrazovanje i upišu srednju školu, ali i kao i nagrada za postignuti uspjeh. Takođe, MLJMP je uplatilo troškove ekskurzije koje su se realizovale posredstvom škola za 45 učenika.*

Pružena je pomoć i podrška roditeljima romske i egipćanske populacije u cilju školovanja njihove djece

- *Ministarstvo prosvjete školske 2019/20 obezbijedilo je udžbenike za 1621 učenika romske i egipćanske populacije od II do IX razreda osnovnih škola, a opštine za prvake (njih 196).*
- *Ministarstvo prosvjete će, shodno prijavama sa Konkursa za dodjelu stipendija koji je bio raspisan u septembru 2019. školske/akademske 2019/20 dodijeliti stipendije 121 srednjoškolcu romske i egipćanske populacije u mjesečnom iznosu od 60,00€ dok će 13 studenata dobiti stipendiju u mjesečnom iznosu od 150,00€⁷.*
- *Školske 2018/19 u Podgorici je obezbjeđen besplatan prevoz za preko 400 učenika romske i egipćanske populacije osnovnih škola a od početka školske 2019/20 besplatan prevoz obezbjeđen i u Nikšiću i Beranama čime je ukopno obuhvaćeno oko 600 učenika osnovnih škola.*
- *Školske 2019/20 angažovan je ukupno 21 Saradnik u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja i to: školske 2018/19 je angažovano njih 18 a ove još tri Saradnika. Uloga Saradnika doprinosi većoj bezbjednosti djece na putu od kuće od škole i obratno, redovnosti pohađanja nastave upisane djece, smanjenju napuštanja škole i kvalitetnijoj komunikaciji između osnovnih škola i porodica djece koja su u školskom uzrastu.*
- *U osnovnim školama školske 2019/20 angažovano je 35 mentora (profesora) za 130 učenika VIII i IX razreda RE populacije, dok je u srednjim školama angažovano 44 mentora (profesora) za 120 srednjoškolaca RE populacije.*
- *Tokom 2019. godine, Ministarstvo prosvjete je oslobodilo plaćanja naknade za vanredno polaganje ispita za IV stepen srednje škole za 12 učenika romske populacije koji su se obratili Ministarstvu prosvjete (M 6 – Ž 6).*

Pružena je pomoć i podrška za obrazovanje odraslih iz romske i egipćanske populacije

⁷ Za II polugođe školske 2018/19 dodijeljeno je 111 stipendija srednjoškolcima, odnosno 14 stipendija za studenata romske i egipćanske populacije za II semestar 2018/19 u istim mjesečnim iznosima

- Centar za stručno obrazovanje prati realizaciju programa osnovnog obrazovanja odraslih u četiri licencirane ustanove za obrazovanje odraslih i to: JU OŠ „Pavle Žižić“ Bijelo Polje - 43 polaznika/ce, JU »Sergije Stanić« Podgorica - 142 polaznika/ce, JU OŠ »Marko Miljanov« Podgorica - 17 polaznika/ca, JU OŠ »Radoje Čizmović« Nikšić - 68 polaznika/ca. Ukupan broj polaznika/polaznica u 2019. godini je 270, od čega je procjena da je oko 200 pripadnika romske i egipćanske populacije
- Centar za stručno obrazovanje je organizovao 8 radionica na temu “Značaj obrazovanja i učenja za lični i porodični razvoj – roditeljstvo se uči” u osnovnim školama u Nikšiću, Kotoru, Ulcinju, Podgorici, Bijelom Polju, na Cetinju, u Baru. U radionice je bilo uključeno oko 50 RE roditelja.

Izazovi: Na svim nivoima obrazovanja jeste prevashodno nedovoljno razvijena svijest o važnosti obrazovanja među pripadnicima romske i egipćanske populacije usled loše socio-ekonomske situacije u kojoj se nalaze. Takođe, jedan od izazova sa kojima se romska i egipćanska djeca srijeću tokom svog obrazovanja jeste nedovoljno poznavanje službenog jezika koji je u upotrebi. U nekim gradovima romska naselja su dosta udaljena od škola, pa se roditelji često žale da im djeca ne nastradaju na putu od kuće do škole i obrnuto, iako je u mnogim gradovima prevoz obezbjeđen.

Oblast 3.

Zdravstvena zaštita

Preko 95% romske i egipćanske populacije je pokriveno zdravstvenim osiguranjem

- Prema istraživanju CEDEM-a sredinom 2018. godine preko 95% romske populacije ima zdravstveno osiguranje, što znači da posjeduje zdravstvenu knjižicu kada je u pitanju domicilno stanovništvo, a preko 75% ove populacije koja ima regulisan status u Crnoj Gori, s tim što se i svim pripadnicima ove populacije bez obzira na status uredno pružaju sve zdravstvene usluge koje se finansiraju iz Budžeta Crne Gore, opredijeljena za te namjene (Izbjegla i raseljena lica).

Troje pripadnika/ca iz romske i egipćanske populacije zaposleni u sektoru zdravstva kao Saradnici

- U cilju promovisanja značaja očuvanja zdravlja i olakšavanju pristupa zdravstvenim ustanovama pripadnicima romske i egipćanske populacije, tokom 2019. godine realizovane su/realizuju se, između ostalog, sledeće aktivnosti: u stalnom radnom odnosu su tri Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva u Domu zdravlja Podgorica, i dva koja su projektno angažovana u DZ Berane i DZ Nikšić od strane međunarodne organizacije „Help Hilfe zur Selbsthilfe e.V.“ (do kraja I kvartala 2020. biće raspisan konkurs za prijem u stalni radni odnos i za ova dva).

Redovno se organizuju preventivni pregledi, vakcinacija i obuke za romsku i egipćansku populaciju

- U cilju promovisanja značaja očuvanja zdravlja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u saradnji sa Ministarstvom zdravlja, odnosno Domovima zdravlja u Nikšić i Domu zdravlja Podgorica organizovalo je tri akcije preventivnog pregleda za romsku i egipćansku populaciju. Izvršena je provjera nivoa šećera u krvi, mjerenje krvnog pritiska, izvršen pregled od strane ljekara opšte prakse i urađeno snimanje pluća. Ovom preventivnim pregledima je obuhvaćeno preko 60 radnika Javnog komunalnog preduzeća iz opštine Nikšić i Glavnog grada Podgorica.
- Vakcinacija djece romske i egipćanske populacije u 2019. godini bila je troprocentnom padu zbog otpora roditelja da se djeca vakcinišu što nije bio slučaj samo sa romskom i egipćanskom populacijom nego i na nivou cijele Crne Gore. Glavni izazov i nepovjerenje u vakcinisanje kod građana, pa i romske i egipćanske populacije, je informacija najviše objavljena preko društvenih mreža da je vakcina uzrok oboljenja od autizma, što je ujedno i doprinijelo padu broja vakcinisane djece.
- Imunizacijom je obuhvaćeno 89% sve djece u Crnoj Gori koje se prate kroz sprovođenje programa obaveznih imunizacija preko izabranih pedijatara, pa i terenske vakcinacije romske i egipćanske djece u naseljima gdje je takođe imunizacijom obuhvaćeno 89% djece sa akcentom na MMR i vakcine protiv dječije paralize.
- U toku 2019. godine realizovano je 37 (tridesetsedam) radionica za pripadnice romske i egipćanske populacije na određene teme o prevenciji zdravlja i zdravstvenog vaspitanja, kao i radionice o zdravim stilovima života i prevenciji i zaštiti zdravlja.
- Za pripadnice romske i egipćanske populacije održane su radionice na temu „Prevencija ranih brakova“ i na temu „Značaj održavanja lične higijene za zdravlje“.
- Izrađeni su i lifleti kao pomoć u realizaciji zdravstveno-vaspitnih aktivnosti.
- Radionicu na temu „Prevencija ranih brakova“ pohađalo je 64 polaznika/ce a radionicu na temu: „Značaj održavanja lične higijene za zdravlje“ 63 polaznika/ce. Predavači na ovim radionicama bili su po jedan doktor medicine, spec. pedijatar i dr. spec. socijalne medicine.
- Obzirom na značaj reproduktivnog zdravlja sa posebnim osvrtom na romsku i egipćansku populaciju, na primarnom nivou zdravstvene zaštite, za izvještajni period na pomenutom nivou, savjetovašta za reproduktivno zdravlje posjetilo je 328 romkinja i četiri egipćanke, a savjetovašta za djecu posjetile su 123 majke Romkinje, sa djecom ili bez. Izazov u realizaciji navedenog dao je doprinos povećanju broja posjeta svim savjetovaštima za 3%.
- Jedna od skorijih novina je na istom nivou Škola za trudnice i Škola roditeljstva. Izazov je da je u početku rada navedenih Škola, posjeta romske i egipćanske populacije na novou od 2%, da bi za izvještajni period, procenat bio utrostručen i iznosio je 6%, što se može konstatovati kao davanje punog doprinosa svakoj trudnici pojedinačno na značaju trudnoće i edukaciji da se ne radi o drugom stanju već o prirodnom procesu koji zahtijeva poseban senzibilitet. Škola roditeljstva, sa obuhvatom za izvještajni period od 5%, od čega 2% oba roditelja, a ostalo samo jedan roditelj i to majka. Izazov posjete ovim Školama je što su pacijenti romske i

egipćanske populacije shvatili da je na svakoj narednoj školi, sve više trudnica i roditelja, što je kod Romkinja i Egipćanski izazvalo pozitivan stav, odnosno bolje rečeno, unaprijedilo svijest da nova saznanja i nove metode kada je u pitanju zdravlje znače isključivo prevenciju kako za njih, tako i za njihova buduća pokoljenja.

Izazov: I pored istraživanja CEDEM-a što 95 % romske i egipćanske populacije ima zdravstveno osiguranje i dalje ima pojedinaca, odnosno specifičnih slučajeva koja nemaju regulisanu zdravstvenu zaštitu, a najčešći je slučaj kod romkinja trudnica koja prilikom porođaja često puta se obraćaju državnim institucijama za oslobađanje od troškova porođaja.

Oblast 4.

Zapošljavanje

- Na evidenciji Zavoda se na dan 31.12.2019. godine nalazilo 747 pripadnika Roma i Egipćana koji su se tako izjasnili (375 žena ili 50,20%) i koji aktivno traže zaposlenje.
- U toku 2019. godine, Zavod je 32 lica romske i egipćanske populacije koja su se prvi put prijavila u evidenciju nezaposlenih informisao o pravima i obavezama koja imaju dok se nalaze na evidenciji Zavoda, o tražnji za pojedinim zanimanjima, o strukturi ponude zanimanja, ukazujući im na potrebe tržišta rada za određenim znanjima, vještinama i kompetencijama i značaju njihove aktivne uloge u traženju zaposlenja, odnosno, uključivanja u programe aktivne politike zapošljavanja..
- Osim navedenog, u toku 2019. godine, u Podgorici i Nikšiću održano je 7 info sesija na kojima je prisustvovalo oko 80 pripadnika romske i egipćanske populacije iz romskih naselja, na kojima su ih savjetnici iz biroa rada informisali o pravima i obavezama u oblasti zapošljavanja i predstavljali aktivnosti koje sprovodi Zavod u cilju inkluzije te populacije na tržište rada.
- U junu 2019. godine, u biroima rada Nikšić, Podgorica i Herceg Novi su, na inicijativu i u saradnji sa NVO Mladi Romi, a u okviru realizacije projekta »Povećanje pristupa i učešća romskih učenika u srednjem obrazovanju i prelasku na tržište rada«, realizovane 3 info sesije iz oblasti profesionalne orijentacije na kojima je prisustvovalo oko 30 učenika srednje škole romske i egipćanske populacije, na kojima su informisani o mogućnostima razvoja karijere. Na radionicama su im prezentovane informacije o mogućnostima nastavka školovanja, o načinu prijavljivanja na evidenciju Zavoda, o načinu predstavljanja poslodavcu. Takođe, prezentovan je sistem obrazovanja odraslih.
- U štampanom mediju - »Dnevnim novinama«, u okviru stranice »Zapošljavanje«, jednom nedjeljno, ciljna javnost se informiše o aktivnostima Zavoda za zapošljavanje. Teme su, pored ostalog, obuhvatile i aktivnosti Zavoda u vezi podizanja nivoa zapošljivosti i zapošljavanja Roma i Egipćana iz evidencije nezaposlenih.

- U toku 2019. godine, emisija »PutokaZZZ«, se emitovala na programu TV Vijesti svake druge srijede u mjesecu, u trajanju od 20 minuta, s ciljem da svima koji traže posao pruži potrebne informacije o slobodnim radnim mjestima, programima koje Zavod nudi i svim događajima i aktivnostima Zavoda usmjerenim na pomoć nezaposlenim licima da se što prije i spremnije uključe na tržište rada.
- U toku 2019. godine u evidenciju Zavoda prijavljena su 32 pripadnika romske i egipćanske populacije (13 žena). Najveći broj novoprijavljenih je sa teritorije opštine Podgorica – 27 lica (12 žena), zatim Bar – četiri lica (jedna žena) i Herceg Novi – jedno lice. Od ukupnog broja novoprijavljenih, većina su lica bez zanimanja, dok je po jedno novoprijavljeno lice sa III, odnosno, IV nivoom obrazovanja.
- Sva novoprijavljena lica romske i egipćanske populacije informisana su o uslugama za tržište rada, mjerama aktivne politike zapošljavanja, pravima i obavezama za vrijeme nezaposlenosti.
- Prilikom prvog individualnog savjetovanja, na osnovu karakteristika nezaposlenog lica i tržišta rada izvršeno je profilisanje lica, tj. svrstavanje prema stepenu zapošljivosti. Sa svim licima zaključen je individualni plan zapošljavanja i istovremeno su informisani o posljedicama neispunjavanja definisanih aktivnosti i obaveza prema utvrđenim rokovima.
- U toku 2019. godine, 11 novoprijavljenih lica je zaposleno, dok je 6 lica uključeno u neku od mjera aktivne politike zapošljavanja.
- Saradnici u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja, koji su zaposleni kroz realizaciju projekta koji sprovodi NVO »Help«, ostvarili su saradnju sa lokalnim biroima rada u Podgorici i Nikšiću. Saradnici su tokom 2019. godine dva puta nedjeljno u Podgorici, odnosno, jednom nedjeljno u Nikšiću, boravili u biroima rada i uz podršku i pomoć mentora iz institucija upoznavali se sa tehnologijom rada sa nezaposlenim licima. Saradnici su pratili proces prijave nezaposlenog lica, prisustvovali informativnom sastancima, pratili pripremu za zapošljavanje nezaposlenih lica, aktuelne oglase za slobodna radna mjesta.
- U toku 2019. godine, u mjere aktivne politike zapošljavanja, uključeno je **79 pripadnika populacije Roma i Egipćana iz evidencije nezaposlenih lica (22 žene ili 27,84%)**, što čini skoro 10% ukupnog broja Roma i Egipćana koji su se nalazili u evidenciji Zavoda 31.12. 2018. godine.
- U toku 2019. godine, Zavod je 16.03.2019. godine objavio konkurs za izbor izvođača programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih, dok su 19.07.2019. godine objavljeni konkursi za izbor izvođača programa „Osposobljavanje za rad kod poslodavca“ i „Osposobljavanje za samostalan rad“. U programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih uključena su **23 pripadnika romske i egipćanske populacije (devet žena), i to:**
- U tri programa *obrazovanja i osposobljavanja odraslih za sticanje stručne kvalifikacije* uključeno je **14 lica (šest žena)**, i to u program obrazovanja i osposobljavanja za zanimanje pomoćni kuvar u Bijelom Polje četiri lica ženskog pola, u program za

zanimanje frizer za žene u Podgorici devet lica (dvije žene) i u program obrazovanja i osposobljavanja za zanimanje građevinski keramičar u Bijelom Polju uključeno je jedno lice.

- U programe *obrazovanja i osposobljavanja odraslih za sticanje ključnih vještina* uključena su **četiri lica (jedna žena)** i to u program za učenje njemačkog jezika jedno lice ženskog pola iz Podgorice, dok su u program osposobljavanja kandidata za vozače motornih vozila za “C” kategoriju uključena tri lica.
- Dva lica koja su kroz programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih stekla ključne vještine su zaposlena u toku 2019. godine.
- U programe *Osposobljavanja za rad kod poslodavca* i *Osposobljavanja za samostalan rad*, koji podrazumijevaju obrazovanje, osposobljavanje i zapošljavanje uključeno je **pet lica (dvije žene)** i to u Podgorici četiri lica (dvije žene) i u Bijelom Polju jedno lice.
- Finansijskim okvirom za realizaciju Programa rada Zavoda za 2019. godinu predviđena su sredstva za realizaciju programa javnih radova za populaciju Roma i Egipćana u iznosu od 30.000,00€.
- U toku 2019. godine, u programe javnih radova uključeno je **36 lica (10 žena)**, dok je u projekat “Neka bude čisto” uključeno **20 lica (tri žene)**. U navedene programe uključeni su nezaposleni Romi i Egipćani iz evidencije biroa rada Bar, Budva, Ulcinj, Berane, Bijelo Polje, Mojkovac, Nikšić, Podgorica, Cetinje, Herceg Novi i Tivat.
- U toku 2019. godine, na sezonskim poslovima, zaposleno je **108 lica (54 žene ili 50%)**. **Starosna struktura:** 15-25 godina starosti: 36 lica (15 žena); 26-35 godina starosti: 33 lica (14 žena); 36-45 godina starosti: 27 lica (16 žena); 46-55 godina starosti: devet lica (sedam žena); Preko 55 – tri lica (dvije žene). **Regionalna struktura:** iz evidencije Područne jedinice Herceg Novi za opštine Herceg Novi, Tivat i Kotor – 39 lica (23 žene); iz evidencije Područne jedinice Podgorica za opštine Podgorica, Danilovgrad, Kolašin i Cetinje – 27 lica (devet žena); iz evidencije Područne jedinice Bar za opštine Bar, Budva i Ulcinj - 19 lica (osam žena); iz evidencije Područne jedinice Nikšić za opštine Nikšić, Plužine i Šavnik – 15 lica (10 žena); iz evidencije Područne jedinice Bijelo Polje za opštine Bijelo Polje i Mojkovac – pet lica (dvije žene); iz evidencije Područne jedinice Berane za opštine Berane, Andrijevica, Plav, Rožaje, Gusinje i Petnjica – dva lica (jedna žena); iz evidencije Područne jedinice Pljevlja za opštine Pljevlja i Žabljak – jedno lice ženskog pola.
- Zavod za zapošljavanje u okviru Odsjeka za rad sa poslodavcima i djelovanje savjetnika za rad sa poslodavcima, u svakom birou rada, kroz redovne aktivnosti posredovanja u zapošljavanju, poslodavcima pruža usluge oglašavanja slobodnih radnih mjesta, predselekcije i selekcije kandidata, informisanja i posredovanja kod sezonskog zapošljavanja (naročito »ranjivih grupa« u koje spadaju pripadnici RE populacije). Zavod realizuje i brojne druge aktivnosti i projekte koji omogućavaju uspostavljanje bolje saradnje i partnerstva sa poslodavcima, kao što su: saradnja sa udruženjima poslodavaca, organizovanje posjeta poslodavcima, tematskih sastanaka, prezentacija, okruglih stolova, sajmova zapošljavanja.

- U toku 2019. godine mobilni timovi Zavoda obišli su 431 poslodavca, sa ciljem da se identifikuju njihove kadrovske potrebe, da im se ponude usluge posredovanja i predstavljanja programa koji se realizuju.
- Zavod za zapošljavanje u kontinuitetu realizuje program stimulisanja zapošljavanja i preduzetništva, kako bi pružio podršku razvoju malih porodičnih biznisa i pomogao nezaposlenim licima da realizuju svoje poslovne ideje. Procedura uključivanja nezaposlenih lica u programe samozapošljavanja počinje iskazivanjem interesovanja. Ukoliko se procijeni da lice ispunjava preduslove za uključivanje u program, upućuje se na praćenje seminara za edukaciju preduzetnika. Kao rezultat seminara i ocjene stručnog tima, lice za koje se smatra da ima predispozicije za uspješno bavljenje biznisom upućuje se na podnošenje zahtjeva. Navedena procedura i neraspolaganje garancijom za povraćaj sredstava, u velikoj mjeri organizava Rome i Egipćane da na ovaj način pokrenu sopstveni biznis, tako da u 2019. godini nije bilo pripadnika Roma i Egipćana iz evidencije nezaposlenih, koji su na taj način riješili pitanje nezaposlenosti.
- U periodu trajanja Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020. godina, u navedenu mjeru nije bilo uključenih pripadnika Roma i Egipćana sa evidencije nezaposlenih lica. To upućuje na potrebu dublje analize uzroka koji onemogućavaju ovu populaciju da koristi samozapošljavanje kao izlaz iz nezaposlenosti, kao i na potrebu eventualnog prilagođavanja mjere navedenoj ciljnoj grupi, kreiranja nove i uključivanja drugih aktera u njenu realizaciju.
- Prema podacima dobijenim od Poreske uprave Crne Gore, u toku 2019. godine, jedno lice ženskog pola iz evidencije Biroa rada Podgorica sa IV nivoom kvalifikacije obrazovanja zasnovalo je radni odnos na određeno vrijeme, u nivou obrazovanja, u realnom sektoru.
- Zavod je u toku 2019. godine zaključio memorandum o saradnji sa Romskim savjetom. Kao rezultat saradnje, Romski savjet se prijavio na javni poziv za realizaciju javnog rada i odabran je kao jedan od izvođača.
- Zavod za zapošljavanje Crne Gore je podržao realizaciju projekta »Povećanje pristupa i učešća romskih učenika u srednjem obrazovanju i prelasku na tržište rada«, koji sprovodi NVO »Mladi Romi«, održavanjem tri info sesija na kojima je učestvovalo oko 30 učenika završnih razreda i obezbjeđujući dvomjesečnu praksu za jednu učenicu u Birou rada Nikšić u toku ljetnjih mjeseci.
- Saradnja Zavoda za zapošljavanje i centara za socijalni rad, tokom 2019. godine odvijala se u skladu sa Sporazumom o procesu socijalne aktivacije radno sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice usmjerenog ka socijalnoj aktivaciji korisnika MOP-a. Na zahtjev centara za socijalni rad, u toku 2019. godine, urađeno je ukupno 1715 individualnih planova aktivacije. U istom periodu, u mjere aktivne politike uključena su 193 korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice (9 pripadnika Roma i Egipćana) i to u programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih 121 lice (od čega 4 pripadnika Roma i Egipćana); osposobljavanje za samostalan rad 15 lica i javni radovi 57 lica (5 pripadnika Roma i Egipćana) Mjera posredovanja u zapošljavanju odvija se u kontinuitetu, u skladu sa iskazanim potrebama poslodavaca.

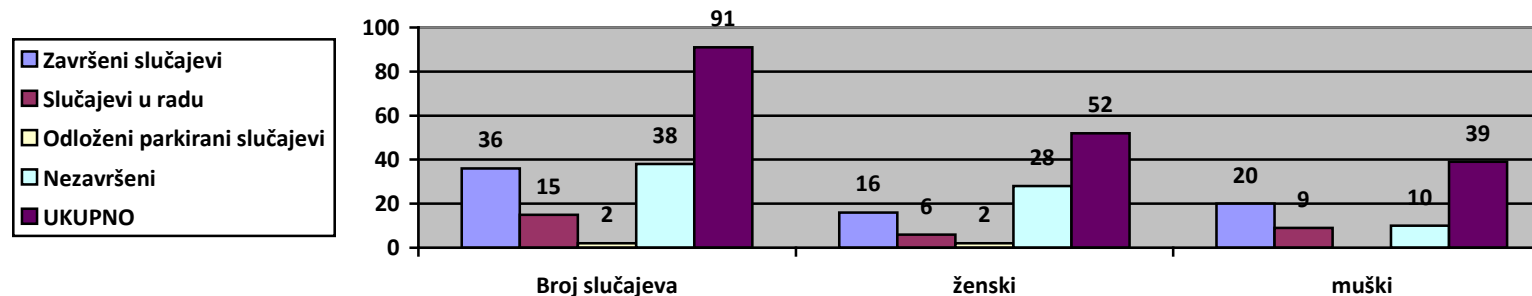
- Prilikom pripreme finansijskog plana za 2020. godinu, Zavod za zapošljavanje je predložio da se program „Uključivanje Roma i Egipćana u programe javnih radova“ integriše u proces budžetiranja kao posebna budžetska linija. Predlogom Zakona o Budžetu Crne Gore za 2020. godinu, u okviru budžeta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, otvoren je program pod nazivom „*Uključivanje Roma i Egipćana u programe javnih radova*“ i planirana su sredstva za tu najmenu. Na taj način Zavod za zapošljavanje je učinio još jedan korak ka budžetiranju odgovornom prema Romima i dao doprinos povećanju vidljivosti finansiranja aktivnosti koje sprovodi za nezaposlene Rome i Egipćane.

Izazov: U periodu trajanja Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020. godina, u programe samozapošljavanja nije bilo uključenih pripadnika Roma i Egipćana sa evidencije nezaposlenih lica. To upućuje na potrebu dublje analize uzroka koji onemogućavaju ovu populaciju da koristi samozapošljavanje kao izlaz iz nezaposlenosti, kao i na potrebu eventualnog prilagođavanja mjere navedenoj ciljnoj grupi, kreiranja nove i uključivanja drugih aktera u njenu realizaciju.

Rješavanje pravnog statusa

- U cilju rješavanja pravnog statusa IRL koji je preduslov za pristup pravima u drugim oblastima, u skladu sa **Sporazumom između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosova o naknadnom upisu interno raseljenih lica** sa Kosova koja borave u Crnoj Gori u osnovne registre i registar državljana Republike Kosova, kombinovani mobilni biometrijski timovi MUP-a Crne Gore, MUP-a Agencije za civilnu registraciju Kosova, UNHCR i NVO "Pravni centar" intezivno pružaju pravnu i praktičnu pomoć IRL sa Kosova koja borave u Crnoj Gori. Uz podršku UNHCR-a i OEBS-a, realizovane su 2 posjete u 2019. godini, tokom kojih je tretirano 91 lice.

Prikaz tretiranih lica u okviru Mobilnih timova u 2019. godini

- S obzirom na socio-ekonomsku situaciju u kojoj se ova lica uglavnom nalaze, važno je istaći da su procedure za interno raseljena lica besplatne, budući da su nadležni organi Republike Kosovo sva dokumenta, izuzev pasoša, izdali bez naplate takse i drugih troškova, a troškovi izdavanja pasoša za sva lica su pokriveni od strane UNHCR-a.
- U realizaciji mjere Informisanje roditelja o upisu djece u matični registar i rješavanje pravnog statusa organizovane su 14 kampanje u 14 opština gdje je nastanjena romska i egipćanska populacija, kojom je obuhvaćeno preko 300 roditelja (200 žena).

Izazov: I pored toga što je država Crna Gora više godina radila na predužetku rokova za rješavanje pravnog statusa i dalje postoje slučajevi iz romske i egipćanske populacije koji ne posjeduju lična dokumenta i nemaju riješen pravni status.

Oblast 6.

Socijalni status i porodična zaštita

Formirana je baza podataka za evidentiranje slučajeva porodičnog nasilja

- Elektronska baza podataka za porodično nasilje puštena je u operativni rad u maju 2019. godine. Baza je omogućila automatsku razmjenu podataka između Ministarstva unutrašnjih poslova (uprava policije) i Ministarstva rada i socijalnog rada (centara za socijalni rad). Na ovaj način, uspostavljen je jedinstveni, standardizovani način evidentiranja slučajeva nasilja u porodici; dobija se zvanična i usklađena statistika i poboljšava koordiniran rad institucija i ažurnost u postupanju kod zaštite žrtava. Baza sadrži sve zakonski propisane, neophodne podatke o svim učesnicima u slučaju prijavljenog nasilja – i potencijalnim žrtvama i počiniocima, djeci, pokrenutim prekršajnim i krivičnim prijavama, procijenjenom stepenu rizika, izrečenoj naredbi udaljenja iz stana, itd.

Broj prijavljenih slučajeva nasilja u porodici i vanbračna zajednica sa maloljetnikom

- Prema podacima MRSS, od 01.01.2019. zaključno sa 31.12. 2019. godine u centrima za socijalni rad prijavljeno je 1622 slučaja nasilja u porodici od čega su 754 žrtve nasilja bile žene; Prema podacima Ministarstva unutrašnjih poslova za period 01.01.2019. do 31.12.2019. kada je u pitanju čl.216 "Vanbračna zajednica sa maloljetnikom", Krivičnog zakonika Crne Gore (KZ CG) registrovano je 13 maloljetnih žrtava ovog krivičnog djela. U istom periodu registrovano je 281 krivično djelo iz čl.220 KZ CG "Nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici", od čega je 31 djelo izvršeno prema maloljetnim licima.

Redovno se organizuju kampanje, edukacije i obuke o ugovorenim brakovima, nasilju u porodici i borba protiv trgovine ljudima.

- U organizaciji Ministarstva za ljudska i manjinska prava realizovane su edukacije i kampanje po naseljima za roditelje, djecu romske i egipćanske populacije, kao i NVO aktiviste/kinje, službenike/službenice državne uprave o zaštiti od nasilja u porodici, nasilja nad djecom i maloljetničkih prisilnih brakova među romskom populacijom i to u sledećim gradovima: Rožajama, Beranama, Petnjici, Bijelom Polju, Pljevljima, Podgorici, Ulcinju, Baru Herceg Novom, Kotoru, Tivtu, Nikšiću, Budvi i na Cetinju. Edukacije se organizuju u vidu predavanja u školi kojima prisustvuje nastavno osoblje, Saradnici u oblasti obrazovanja, roditelji i učenici romske i egipćanske populacije VII, VIII i IX razreda osnovnih škola. Ovim edukacijama je obuhvaćeno preko 300 roditelja (200 žena).

- Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, organizovalo je dva seminara na temu: “Zabrana dječjih ugovorenih brakova, nasilja u porodicu i borba protiv trgovine ljudima“. u Tivtu i Bijelom Polju kojim je prisustvovalo 55 učesnika (19 m 36 ž). Ciljna grupa bili su zaposleni u državnim institucijama, odnosno javnopravnim organima i opštinskim organizacijama, koji djeluju na teritoriji opština: Herceg Novi, Tivat, Kotor, Budva Rožaja, Berana, Petnjice, Pljevlja i Bijelog Polja a čiji referati podrazumijevaju i rad sa pripadnicima romske i egipćanske populacije.
- Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva održivog razvoja i turizma organizovali su dvije obuke o zaštiti djece od seksualne eksploatacije u putovanjima i turizmu kojoj je prisustvovalo 7 predstavnika turističke privrede, hotelijera iz južne i centralne regije. Obuka je održana u Baru (24. 06.), a druga 30. 11. 2019. godine u Podgorici.
- U saradnji Misije OEBS-a i MUP-a u Podgorici je 26-27. septembra 2019. godine održana specijalistička obuka za predstavnike sudstva, tužilaštva i policije vezano za primjenu Smjernica za nekažnjavanje žrtava trgovine ljudima. Struktura učesnika: tri policijska službenika (iz CB Berane, CB Budva i CB Bijelo Polje), pet državnih tužilaca (dva iz Višeg državnog tužilaštva Podgorica i tri iz Višeg državnog tužilaštva Bijelo Polje) i tri predstavnice sudstva (dvije savjetnice iz Osnovnog suda i jedna iz Višeg suda iz Podgorice).
- Održana je obuka za 19 predstavnika Službi za podršku svedocima oštećenim na temu Podrška službama za pomoć oštećenima i svjedocima - psihološka, pravna pomoć i upućivanje”. Predavači na pomenutoj obuci bili su predstavnica vrhovnog suda i predstavnica MUP_Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima.
- Za polaznike Policijske akademije, od 04. – 07. marta održana je posebna obuka u odnosu na specifičnosti fenomena trgovine ljudima kao i dostupne mehanizme uspostavljene u Crnoj Gori u odnosu na ovu problematiku

MUP/Odjeljenje za borbu protiv trgovine ljudima je u saradnji sa Upravom za kadrove realizovalo sljedeće obuke:

- Tri obuke na temu: „Jačanje nivoa svijesti o fenomenu trgovine ljudima na lokalnom nivou“ za predstavnike lokalnih parlamenata i organa lokalne samouprave, za ukupno 41 predstavnika lokalnih parlamenata/organa lokalne uprave. Obuke su održane u Podgorici (24. 06), Bijelom Polju (21. 06.) i Tivtu (13.11).
- Tri multisektorske obuke- za sjeverni centralni i južni region, kojima je prisustvovalo ukupno 32 predstavnika različitih službi na temu: „Jačanje vještina rane identifikacije i upućivanje potencijalnih slučajeva trgovine ljudima u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na multiagencijsku saradnju“. Obuke su održane u Podgorici (21.06.), u Tivtu (14. 11) i u Bijelom Polju (19.11.). Strukturu učesnika na ovim obukama čine predstavnici Uprave za inspeksijske poslove, Uprave policije, Zavoda za zapošljavanje, Komunalne policije i Prihvatišta za strance. Šest obuka na temu „Uloga zdravstvenih radnika u borbi protiv trgovine ljudima“ , po dvije za sjeverni, centralni i južni region. Obuke je prošlo ukupno 45 zdravstvenih radnika. Obuke su održane u Bijelom Polju

(23.10. i 12.11), u Baru (25.11.) u Tivtu (27.11 i u podgorici (03.12 i 04. 12. 2019. godine). Takođe, u saradnji sa Ministarstvom kulture, realizovana je obuka za medije na temu "Načini izvještavanja javnosti o trgovini ljudima", koju je pohađalo 13 predstavnika medijskih kuća.

Realizovane su kampanje za promociju SOS telefona za žrtve trgovine ljudima -

- U okviru projekta koji Terres de Hommes realizuje u Crnoj Gori i zemljama regiona, izrađen je novi TV spot koji je distribuiran medijskim kućama na emitovanje, kojim se javnosti bližim čine informacije o oblicima eksploatacije kojima su žrtve trgovine ljudima izložene sa posebnim osvrtom na prisilne i ugovorene brakove i ekonomsko iskorišćavanje djece. Takođe u spotu se promoviše način prijavljivanja eventualne sumnje na izvršenje djela trgovine ljudima kroz vidljivost SOS telefona za žrtve trgovine ljudima 11 6666 koji je dostupan 24 sata, 7 dana u nedjelji i pozivi na koji su besplatni i anonimni.

Finansirani su projekti za NVO

- U okviru Javnog konkursa "Socijalna inkluzija, zaštita i promovisanje ljudskih prava Roma/kinja i Egipćana/ki" raspisanog 2018. godine podržano je 10 (deset) projekata nevladinih organizacija u oblasti Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava – zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki u ukupnom iznosu od 131.000,00€. Navedeni projekti su se realizovali tokom 2019. godine.
- U okviru Javnog konkursa "Inkluzija za sve – Romi/Romkinje i Egipćani/Egipćanke su dio našeg društva" za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija Ministarstva za ljudska i manjinska prava raspisanog 2019. godine podržano je 16 (šesnaest) projekata nevladinih organizacija u oblasti Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava – zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki za 2019. godinu u ukupnom iznosu od 214.969.42€. Navedeni projekti će se realizovati u periodu od decembra 2019. godine do decembra 2020. godine.

Izrađen Standard operativne procedure (SOP)

- Radna grupa, sačinjena od predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave policije, Ministarstva rada i socijalnog staranja i predstavnika NVO, a uz podršku Međunarodne organizacije za migracije (IOM), izradila je Standardne operativne procedure (SOP) kojima se definiše način i postupak za dodjeljivanje statusa žrtve trgovine ljudima, licu koje je identifikovano kao potencijalna žrtva.
- Članovi Tima dostupni su 24h i u slučaju potrebe će izaći na teren kao podrška konkretnom slučaju.
- Predloženi model predviđa da se status žrtve može dobiti i po osnovu ugrožavanja ljudskih prava, a ne i samo ukoliko su žrtve predmet krivičnog djela trgovine ljudima.

Akreditovana su dva nova programa

- Službenici MUP/Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima su akreditovali dva programa "Integriranje principa prevencije u borbi protiv trgovine ljudima u obrazovni sistem Crne Gore" i "Prevencija trgovine djecom, sklapanja nedozvoljenih brakova i ekonomske eksploatacije djece kroz obrazovni sistem" kod Zavoda za školstvo Crne Gore u okviru programa stručnog usavršavanja nastavnika u školskoj 2019/2021. godini.

Organizovane su edukacije i pozorišne predstave o zabrani diskriminacije

- Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u Ulcinju, Andrijevi i Bijelom Polju organizovalo je edukaciju o zabrani diskriminacije, sa naročitim osvrtom na diskriminaciju prema romskoj i egipćanskoj populaciji. Na edukaciji koje je ministarstvo organizovalo učestvovali su predstavnici/ce, lokalne samouprave, predstavnici/ce tužilaštva i sudstva, predstavnici/ce osnovnih škola, direktori, pomoćnici, pedagozi nastavnici/ce, predstavnici/ce policije, predstavnici/ce medija, predstavnici/ce nevladinih organizacija i saradnici/ce u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdrastva i obrazovanja. Ovim edukacijama je obuhvaćeno preko 70 učesnika/ca (42 žene).
- Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u Rožajama i Pljevljima organizovalo izvođenje pozorišne predstave za sve učenike I,II i III razreda iz 3 osnovne škole u Pljevljima (njih preko 500) pod nazivom „Da sam neko ko vlada planetom – kratka priča o ljudskim pravima“ sa ciljem da djecu od malena učimo poštovanju ljudskih prava i uvažavanju različitosti, te razvijanju duha tolerancije kod njih.

Organizovane su edukacije Roma/romkinja i Egipćana/egipćanki za političko osnaživanje

- Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je tokom 2019. organizovalo je tri dvodnevne edukacije u cilju osnaživanja pripadnika romske i egipćanske populacije da preuzmu ulogu lidera u zajednici i povedu svoje sunarodnike putem promjena i brže i potpunije integracije u društvene tokove ove države. Na edukacijama je učestvovalo 76, (od čega 25 žena). Realizacija ove aktivnosti, koja se sprovodi u kontinuitetu od 2012., doprinijela je, između ostalog, formiranju građanskog pokreta „UPRE“ i prve političke romske stranke DPR.
- Osim toga, MLJMP je organizovalo dvije edukacije za mlade pripadnike/ce nacionalnih manjina sa fokusom na Romkinje i Egipćanke u cilju osnaživanja za bavljenje politikom kojima je obuhvaćeno 56 učesnika/ca (14 žena).

Izazovi: I dalje postoji velika socijalna distance prema romskoj i egipćanskoj populaciji, i u velikom procentu je i dalje prisutna diskriminacija prema romskoj i egipćanskoj populaciji.

Oblast 7.

Kultura, identitet i informisanje

Afirmisanje istraživačkog izvještavanja u medijima o procesu socijalne integracije romske i egipćanske populacije u crnogorsko društvo

- Kao podsticaj za istraživačko novinarstvo Ministarstvo kulture sprovodi redovni godišnji konkurs na temu „Socijalna integracija Roma u Crnoj Gori“. Na konkurs se mogu prijaviti prilozi objavljeni u svim medijima (štampanim i elektronskim) u Crnoj Gori od početka godine do dana objavljivanja konkursa. U decembru 2019. godine raspisan je redovni konkurs za sadržaje objavljene u 2019. godini. Za 2019. godinu na konkurs su pristigle dvije prijave (tri priloga). Nezavisna stručna Komisija odlučila je da nagrada bude podijeljena. Nagrada iznosi dvije prosječne zarade za predhodnu godinu. Shodno tome, njima sledi novčani iznos od po jedne prosječne zarade. Nagrađeni su prilog Senada Sejdovića- TV prilog „Erdelezi“ i novinski članci gospodina Radomira Perišića „Mladi Romi stižu znanja zajedno sa vršnjacima“ i priča „Hvala ti čika Jonuze“. Nagrada će biti dodijeljena u aprilu 2020. na svečanosti koju će ministarstvo organizovati povodom Dana Roma.

Sufinansirana je proizvodnja programskih sadržaja

- Ministarstvo kulture kao realizaciju ove mjere sprovodi godišnji konkurs za sufinansiranje programskih sadržaja u lokalnim štampanim medijima i medijskim naučnim časopisima, gdje se u okviru zadatih tema nalazi i socijalna inkluzija Roma. U okviru konkursa sufinansirano je više odabranih projekata. Procjena je da je podržano desetak tekstova. Ova mjera je u potpunosti realizovana i raspisan je konkurs za sufinansiranje programskih sadržaja u 2020. godini. Ova mjera je u potpunosti realizovana i raspisan je konkurs za sufinansiranje programskih sadržaja u 2020. godini.

Medijsko su predstavljena ključna pitanja inkluzije Roma i Egipćana

- Ministarstvo kulture putem finansiranja audiovizuelnih materijala-spotova vrši promociju svih aktivnosti koje obuhvata ova strategija i informiše cjelokupnu javnost o napretku i trenutnim aktivnostima. U 2019. godini urađen je jedan spot i jedan radio džingl, koji su emitovani po 30 puta. Spotove su emitovali: Nacionalni javni emiter Radio i Televizija Crne Gore, lokalni javni emiteri, kao i komercijalni emiteri registrovani u Crnoj Gori.

Javni Servis je redovno emitovao TV emisije o romskoj i egipćanskoj populaciji

- U toku 2019 godine prikazane su ukupno 20 emisija premijerno u terminu dvaput mjesečno (svaka druga subota u 17 i 30). Teme su praćenje aktuelnosti, kulture, jezika, istorije, posebnih događaja iz života Roma i Egipćana. Emisije su dvojezične sa titlom na

službeni jezik. U produkciji je zastupljeno praćenje svih dokumenata koji su aktuelni u politici ka Romima i Egipćana, od Povelje za regionalne jezike, međunarodna meka prava do aktivnih mjera koja su proizašla iz sektorske analize - Aktivnosti Strategije za poboljšanje položaja Roma i Egipćana 2016-2020.

Javni servis je emitovao redovno radio emisije o romskoj i egipćanskoj populaciji

- Premijera emisije emitovana u maju 2017, kao odgovor na nedostatak programa na romskom jeziku. Emisija je informativno zabavnog karaktera, emitovanje je predviđeno po planu programa svaki drugi ponedjeljak u 18.05 minuta u trajanju od 25 minuta. Teme su pratile aktuelnosti na polju integracije Roma u crnogorsko društvo. U toku 2019 godine premijerno emitovane su 24 emisija sa isto toliko repriza. Pored ovih emisija na romskom jeziku o Romima su bile prikazivane brojne reportaže kako u informativnim emisijama tako i u ostalim emisijama. Emisije na romskom jeziku se emituju u produkcionom planu kao dvojezične emisije, tako da se televizijske emisije titlaju - crnogorsko romski, dok su radijske emisije opisno na romski jezik.

Pružena je podrška kulturnim aktivnostima i sadržajima

- CEKUM⁸ je dao finansijsku podršku NVO Fondacija „Ruka prijateljstva“ za izložbu fotografija „Život Roma u Crnoj Gori“, koja se održala u Kulturnom centru Nikola Đuričković u Kotoru. Takođe, u saradnji sa NVO „Demokratski romski Centar“ organizovao je manifestaciju povodom romskog parznika Đurđevdan, manifestaciju kulturno-zabavnog karaktera pod nazivom „Đurđevdanski dani kulture, zanatstva i tradicije Roma“ koja se po treći put održala u Podgorici i čiji je cilj promovisanje i čuvanje od zaborava tradicije i kulture ovog naroda i upoznavanje ostalih sa običajima vezanih za ovaj praznik. Dogadjaj se održao u centru Podgorice i okupio je veliki broj zainteresovanih građana. A drugi pojeat je „Izložba fotografija i dokumenata o stradanjima Roma u toku Prvog Svjetskog rata“ koja se održala u Gradskoj biblioteci na Cetinju. Cilj izložbe je bio podsjećanje na veliki broj stradalih Roma u tom periodu.
- CEKUM je podržao dvije NVO u organizaciji aktivnosti povodom Svjetskog dana Roma i to: NVO „Udruženja Roma Crne Gore“ u organizovanju tradicionalne proslave i NVO Fondaciju „Ruka prijateljstva“ za štampanje brošure „Stare priče romskog naroda na novi način“. CEKUM je takođe podržao KUD „Dečić“ – iz Tuzi prilikom kupovine romske tradicionalne nošnje za koreografiju „Romska ljubavna igra“. I pored svih nastojanja CEKUM-a i saradnje sa Romskim savjetom i NVO, izdavanje knjige na romskom jeziku nekog romskog autora, nije izdata 2019. godine iz razloga što CEKUM nije uspio da nađe pripadnika romske manjinske nacionalne zajednice koji piše na romskom jeziku ili na crnogorskom uz namjeru da se ista prevede.

⁸ Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore

- Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u saradnji sa Centrom za očuvanje i razvoj kulture manjina i Romskim savjetom, obilježio je 8. april – Svjetski dan Roma događajem pod nazivom „Rušimo predrasude“ u Velikoj sali KIC-a Budo Tomović. Tom prilikom, u sklopu tog programa je takođe organizovan kulturni umjetnički progrm povodom obilježavanja 8. aprila „Svetskog dana Roma“. Ukupan broj učesnika na ovaj program iznosio je 400.
- Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i Centrom za očuvanje i razvoj kulture manjina, organizovali su povodom Svetskog dana romskog jezika 5.novembra regionalnu konferenciju pod nazivom „Romski jezik u obrazovanju“. Na konferenciji je prezentovan program za uvođenje romskog jezika u obrazovni sistem Crne Gore, dok su iskustva svojih država prezentovali predstavnici iz zemalja regiona.

Finansirani su projekti u cilju unapređenja položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori.

- Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava je u 2019. godini raspisao dva javna konkursa za raspodjelu sredstava radi podrške aktivnostima značajnim za očuvanje i razvoj nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica i njihovih pripadnika u oblasti nacionalnog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta. Zakonom o manjinskim pravima i slobodama je propisano da pravo učešća na javnom konkursu za raspodjelu sredstava Fonda imaju nevladine organizacije, pravna i fizička lica U okviru te dvije podjele, podržano je ukupno 189 projekata sa iznosom od 984.847,81€. Od ovog broja, raspodjelama je obuhvaćeno 15 projekata koji se odnose na romsku nacionalnu zajednicu (8%), sa 112.343,06€ (11,40%).Po opštinama: Ulcinj 1, Nikšić 1, Podgorica 13. Podnosioci projekata: 6 NVO-a i 9 fizičkih lica. Rodna zastupljenost nosilaca projekata: 9 koordinatora projekata i 6 koordinatorke.
- U 2018. godini Fond je raspisao jedan Javni konkurs za raspodjelu sredstava Fonda projektima značajnim za očuvanje i zaštitu manjinskih posebnosti. U 2018. godini podržano je ukupno 97 projekata sa iznosom od 755.293,00€. Ovom raspodjelom obuhvaćeno je 6 projekata čiji su nosioci romske nevladine organizacije (6%), sa 56.758,00€ (8%), svi iz Podgorice. Koordinator pet projekata su Romi, a jednog projekta Romkinja.

STRATEŠKI CILJ	SOCIJALNA INKLUZIJA ROMA I EGIPĆANA KROZ POBOLJŠANJE SOCIO-EKONOMSKOG POLOŽAJA U CRNOJ GORI		
OBLAST 1:	STANOVANJE		
Operativan cilj1:	Poboljšanje uslova stanovanja Roma i Egipćana		
Indikatori učinka:1	Polazne vrijednosti	Trenutne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
<p>1. Broj izgrađenih stanova i broj pripadnika romske i egipćanske populacije kojima su dodijeljeni socijalni stanovi.</p>	<p>Podaci na osnovu <i>Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG</i> iz 2016. godine (istraživanje dostupno na web adresi http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja :</p> <p>Na osnovu istraživanja Ministarstva za ljudska i manjinska prava (2016), najveći broj Roma i Egipćana (oko 77%) živi u segregisanim naseljima, dominantno u tri opštine, a to su Podgorica (57% ukupne romske i egipćanske populacije), Nikšić (11%) i Berane (9%).</p> <p>Od svih objekata u kojima žive Romi i Egipćani u Crnoj Gori njih oko 60 % domaćinstava živi u legalizovanim objektima koji su u vlasništvu nekog od članova porodice, tj. oko 40% domaćinstava živi u objektima koji nijesu legalizovani, a u velikom broju slučajeva ne postoji ni zakonski način da se izvrši legalizacija.</p> <p>Kada je riječ o uslovima stanovanja, podaci pokazuju da u neuslovnim objektima živi oko 60% domaćinstava (30% u barakama, 37% limenim objektima, i oko 3% u objektima od drugog materijala). Od onih koji se mogu okvalifikovati kao uslovni, njih 31% živi u objektima koji su zidani ciglom i/ili blokovima, te oko 7.3% onih koji žive u zgradama. Kada je riječ o opremljenosti domaćinstva, podaci pokazuju da 47% domaćinstva imaju kupatilo, 81.7% imaju struju, a kanalizaciju 39%.</p>	<p>Tokom 2019. završena je realizacija podprojekta MNE 4: "Izgradnja 94 stambene jedinice u opštini Berane" čija je izgradnja počela 2017. godine, useljenjem korisnika u 26.03.2019. Ukupna vrijednost ovog podprojekta u okviru Regionalnog stambenog programa iznosi €3.990.647,48€, od čega donatorska sredstva €3.575.779, dok €414.868,48 doprinosi države, čime su potpuno zatvorena dva kolektivna centara Rudeš I i Rudeš II. Kada je u pitanju rješavanje stambenog pitanja pripadnika romske i egipćanske populacije, izazov sa kojim se država susreće jeste nedostatak sličnih programa za stambeno zbrinjavanje domicilnog romskog i egipćanskog stanovništva.</p> <p>U lokalnim samoupravama koje su radile programe socijalnog stanovanja I prije 2015. postoje baze podataka koje vode na nacionalnom nivou Ministarstva koja su nadležna, a na lokalnom Direkcije za imovinu, Sekretarijati za stambeno komunalne poslove odnosno organ u lokalnoj samoupravi kome je to u opisu nadležnosti, tako da 80 % lokalnih samouprava ima bazu podataka stanova, a podaci vezani za stambene potrebe urađene su u skladu sa lokalnim strateškim dokumentima kao što su</p> <p>:Strateški planovi Opština, Lokalni akcioni planovi za integraciju RE populacije, Lokalni planovi za socijalnu</p>	<p>Uraditi bazu podataka, odnosno analiza postojećeg stambenog fonda i stambenih potreba osoba koje se nalaze u stanju socijalne potrebe</p> <p>Donijeti Program socijalnog stanovanja najmanje u dvije lokalne uprave gdje je nastanjena romska i egipćanska populacija.</p>

					i dječiju zaštitu, Lokalni programi socijalnog stanovanja a za čije donošenje je preduslov da radna grupa uradi bazu podataka, odnosno analizu postojećeg stambenog fonda i stambenih potreba osoba na koje se odnosi strateški lokalni plan ili program. Tokom 2019. godine 12 lokalnih samouprava su donijele Program socijalnog stanovanja.			
Mjera	Aktivnost	Indikator Rezultata	Institucija	Početni i Kranji rok	Status realizacije	Planirana i Utrošena sredstva	Novi rok i obrazloženje	Preporuke
	1.1.1. Izrada baze podataka o socijalnim stanovima i revizija pravnih osnova za korišćenje tih stanova	Urađena baza podataka, odnosno analiza postojećeg stambenog fonda i stambenih potreba osoba koje se nalaze u stanju socijalne potrebe	LS MLJMP	01.04. 31.12.	R MORT ⁹ je u avgustu 2017 donio Program socijalnog stanovanja za period 2017-2020 godine, gdje su LS u obavezi da usvoje navedeni program. ¹⁰ Nacionalna stambena strategija za period 2011-2020. godine i Zakon o socijalnom stanovanju, postavljaju osnovne strateške i institucionalne elemente sistema socijalnog stanovanja, koji će se u narednim godinama razvijati na državnom i lokalnom nivou	Redovna aktivnost LS ¹¹		
	1.1.2. Usvojiti program socijalnog stanovanja u LS	Broj usvojenih Programa socijalnog stanovanja u LS	LS MLJMP	01.04. 31.12.	R Tokom 2019. godine 12 lokalnih samouprava su donijele Program socijalnog stanovanja	Redovna aktivnost LS ¹²		
	1.1.3. Izgradnja	Broj izgrađenih	MRSS ¹³ MLJMP	01.04. 31.12.	R	Planirano		

⁹ Ministarstvo održivog razvoja i turizma

¹⁰ <http://www.mrt.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=291107&rType=2>

¹¹ Lokalne samouprav2

¹² Lokalne samouprave

¹³ Ministarstvo rada i socijalnog staranja

	socijalnih stanova za u IRL/RL Beranama	stanova Broj pripadnika/ca romske i egipćanske nacionalnosti kojima su dodijeljeni socijalni stanovi			U okviru Regionalnog stambenog programa, podprojekat MNE 4 izrađene su 94 stambene jedinice u opštini Berane za IRL/RL Od 94 izgrađene stambene jedinice, tri su romske porodice sa ukupno 10 lica	€ 3.575.700 Utošeno €3.990.647,48 i to: €3.575.779 donacije €414.868,48 doprinos države		
--	---	---	--	--	---	--	--	--

OBLAST 2:	OBRAZOVANJE
------------------	--------------------

Operativni Cilj 2.1:	Povećanje stepena upisa i smanjenje ranog napuštanja škole na svim nivoima obrazovanja
-----------------------------	---

Indikatori učinka 1.	Polazna vrijednost	Trenutna vrijednost	Ciljna vrijednost
Povećan broj učenika/studenata romske i egipćanske populacije na svim nivoima obrazovanja u odnosu na školsku 2017/18 godinu za 0.5%;	Na osnovu rezultata iz Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG koje je MLJMP sproveo 2016. godine (http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanje) od sve romske i egipćanske djece u predškolskom uzrastu, njih oko 21.5% upisuje vrtić (dječaci 20.6% i djevojčice 22.4%). Pozitivan indikator je svakako istraživački nalaz da od sve upisane dece u predškolskim ustanovama imamo veoma mali procenat onih koji napuštaju vrtić, njih samo 2.2%. Strategijom je predviđeno da se primjenom dole predloženih mjera do 2020. godine procenat upisane djece u vrtić poveća na 40% (sa sadašnjih 21.5%). Istraživanje je pokazalo da osnovnu školu upisuje 76% romske djece, ako se izuzme preko 11% romske djece koja napuštaju školu (dječaci 9.4% i djevojčice 13.8%) dolazimo do podatka da od ukupnog broja romske i	Predškolsko vaspitanje i obrazovanje, školske 2019/20 godine je pohađa 208 djeteta (104 M, 104 Ž) romske i egipćanske populacije; Osnovnu školu, školske 2018/19 pohađa 1821 (974 M, 856 Ž) učenika/ca romske i egipćanske populacije, što čini 2,67% od ukupnog broja upisane djece u OŠ u CG; Broj srednjoškolaca romske i egipćanske populacije školske 2019/20 – 142 (M 80, 62 Ž); Za II polugodište školske 2018/19 isplaćene su stipendije za 111 učenika/ce romske i egipćanske populacije; Za I polugodište školske 2019/20 isplaćene su stipendije za 121 učenika romske i egipćanske populacije;	<i>Predškolsko obrazovanje:</i> minimum 216; <i>Osnovno obrazovanje:</i> minimum 1830 upisanih učenika <i>Srednje obrazovanje:</i> minimum 148 upisanih učenika <i>Visoko obrazovanje:</i> Minimum 15 stipendista

	<p>egipćanske djece osnovno obrazovanje završava nešto oko 68% u odnosu na ukupan broj djece tog uzrasta.</p> <p>Na osnovu istraživanja identifikovano je da 38% punoletnih Roma i Egipćana nema nikakvo obrazovanje. Njih 37% imaju nezavršenu osnovnu školu, a 17% završenu osnovnu školu. Treći stepen stručne spreme završilo je nešto ispod 6% punoljetnih Roma i Egipćana, a četvorogodišnju srednju školu samo 2.2%.</p> <p>Srednjoškolsko obrazovanje pripadnika romske i egipćanske populacije: 49% upisuje srednju školu (52% dječaka i preko 44% devojčica). Preciznije, od njih 68% koji su završili osnovnu školu, svako peto dijete i ne upiše srednju školu.</p> <p>Preda podacima Ministarstva prosvjete školske (akademske) 2015/16 u obrazovnom sistemu: U preškolskim ustanovama 109 djece U osnovnoj školi: 1438 učenika U srednjoj školi: 99 učenika Na fakultetu: 20 stipendista</p>	<p>Za II semester akademske 2018/19 isplaćene su stipendije za 14 studenata romske i egipćanske populacije;</p> <p>Za I semester akademske 2019/20 isplaćene su stipendije za 13 studenata/ica romske i egipćanske populacije;</p> <p>MLJMP je finansiralo izradu kompleta udžbenika za učenike/ce I, II i III razreda OŠ;</p>	
<p>Indikatori učinka 2:</p> <p>Organizovano sedmodnevno zimovanje/ljetovanje za najmanje 45 učenika u cilju motivacije istih za ostvarivanje boljeg školskog uspjeha;</p> <p>Organizovana sedmodnevna ekskurzija za najmanje 20 učenika/studenata;¹⁴</p>	<p>41</p> <p><i>Nije bilo polazne vrijednosti (nova mjera koje je planirana AP za 2019.</i></p> <p><i>Nije bilo polazne vrijednosti (nova mjera</i></p>	<p>46</p> <p>20</p> <p>300</p>	<p>45</p> <p>40</p>

¹⁴ U dogovoru obrazovnim ustanovama, mjera realizovana na način što je MLJMP uplatilo troškove ekskurzija za 45 učenika

Distribuirano minimum 100 plakata;			koje je krenula da se realizuje sa Strategijom)					300	
Indikatori učinka 3:									
Povećan broj srednjoškolaca u odnosu na školsku 2018/19 godinu za 0,5%			99			142		150	
Mjera	Aktivnost	Indikator rezultata	Institucija	Početni i krajnji rok	Status realizacije	Planirana i utrošena sredstva	Novi rok i obrazloženje	Preporuke	
	2.1.1. Prijem u radni odnos Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja	Prijem u radni odnos najmanje 10 Saradnika	MP ¹⁵ MLJMP	01. 04. - 31.12	R Tokom 2018. i 2019. godine realizovane ukupno tri obuke za Saradnika i angažpvan ukupno 21 Saradnik.	Planirano €15,000,00 Utošeno €74.880,00 ¹⁶	Novi rok 31.12 2020. godine Umjesto primanje u stalni radni odnos, stajaće primljeni u radnom odnosu.	Nastaviti s ovom aktivnošću jer doprinosi smanjenju odustajanja od obrazovanja djece RE populacije, kao i redovnosti pohađanja i školskom uspjehu.	
	2.1.2. Kupovina i raspodjela udžbenika za djecu romske i egipćanske populacije I, II i III razreda osnovne škole	Broj podijeljenih kompleta udžbenika	MP MLJMP	01.07. - 01.09.	R Školske 2019/20 obezbijedeni su kompleti za 1625 učenika osnovne škole.	Planirano €100.000,00 Utošeno €93.000,00 MP ¹⁷			
	2.1.3. Putem afirmativne	Broj dječaka i djevojčica romske i	MP, MLJMP	01. 04. -	R Svim učenicima od njih 142 koliko ih je upisano 2019/20 a	Redovna sredstva MP ¹⁸		Svim učenicima koji se izjasne kao pripadnici romske i egipćanske populacije dodijeliti 6 bodova prilikom konkurisanja za upis u srednju školu	

¹⁵ Ministarstvo prosvjete

¹⁶ Ovaj iznos se onosi na anagažovanje drugog polugodišta 2018/19 i prvo polugođe 2019/20 za ukupno 21 Saradnika

¹⁷ Ovaj se dio odnosi na utrošena sredstva za kupovinu udžbenika za školsku 2019/20 za 1625 učenika (za prvake opštine ove školske godine obezbjedile udžbenike)

¹⁸ Za ovu aktivnost nisu potrebna sredstva, dio redovnih aktivnosti

	akcije odrediti kvote za upis u srednje škole različitog usmjerenja	egipćanske populacije koja su upisana u srednje škole, podaci razloženi prema polu, nazivu škole i mjestu		31. 12.	izjasnili su se kao pripadnici romske i egipćanske populacije prilikom konkurisanja za upis u srednju školu, dodato je 6 (šest) poena na ukupne bodove koji se računaju po kriterijumima važećim za sve učenike.			
	2.1.4. Dodijeliti stipendije srednjoškolcim a romske i egipćanske populacije	Dodijeliti minimum 100 stipendija srednjoškolcima romske i egipćanske populacije	MP MLJMP		R Dodijeljeno 111 stipendija za II polugođe školske 2018/19 a za I polugođe 2019/20 121 stipendija. Iznos stipendija na mjesečnom nivou. 60,00 eura. Isplaćuju se za 10 mjeseci koliko traje školska godina.	Planirano €100.000,00 Utošeno €69.000,00		
	2.1.5. Organizovati kampanju za upis u srednju školu, sa posebnim akcentom na djevojčice i njihove roditelje	Izvještaj kampanji o	MP MLJMP		R Realizovane 4 kampanje u četiri grada Berane, Nikšić, Podgorica i Bar što je doprinijelo povećanju broja srednjoškolaca (školske 2018/19 je 135 a školske 2019/20 upisano je 142)	Planirano Redovna sredstva MP Utošeno € 2.500,00		

	2.1.6. Izraditi Pravilnik o kriterijumima i uslovima za dodjelu stipendija za učenike i studente romske i egipćanske populacije	Usvojen Pravilnik o kriterijumima i uslovima za dodjelu stipendija za učenike i studente romske i egipćanske populacije	MP MLJMP	01.07. - 01.09.	N		Od 01.01.2019. isplata stipendija prešla je iz nadležnosti MLJMP (koje je trebalo da inicira izradu Pravilnika) u nadležnost MP kao primarno nadležne insitutcije, koja već ima Pravilnik o kriterijumima za dodjelu stipendija na nivou države, te je izvršeno prilagođavanje istog potrebama RE studenata/srednjoškolaca, zbog čega nije bilo potrebno izraditi novi Pravilnik.	Nije potrebno izraditi Pravilnik sa novim kriterijumima jer MP već ima Pravilnik o kriterijumima za stipendije.
	2.1.7. Dodijeliti stipendije srednjoškolcima romske i egipćanske populacije	Dodijeliti minimum 15 stipendija studentima romske i egipćanske populacije	MP MLJMP	I kvartal - III kvartal	R Za II semestar 2018/19 isplaćene su stipendije za 14 studenata romske i egipćanske populacije; Za I semestar akademske 2019/20 isplaćene su stipendije za 13 studenata romske i egipćanske populacije, koje se isplaćuju za 10 mjeseci koliko traje	Planirano €70.000,00e Utošeno €20.400,00		

					akademska godina u iznosi od 150,00 eura na mjesečnom nivou.			
	2.1.8. Obezbijediti besplatan boravak studentima romske i egipćanske populacije u studentskom domu	Broj studenata romske i egipćanske populacije kojima je obezbijeđen besplatan boravak u studentskom domu	MP MLJMP	I kvartal - III kvartal	R Tokom II semestra 2018/19 obezbijeđen je smještaj u studentskom domu za dva studenta koja podnijela zahtjev za oslobađanje od troškova, i isto toliko u I semestru akademske 2019/20	Planirano Redovna budžetska sredstva MP Utošeno € 2.640,00		
	2.1.9. Kampanja u cilju podizanja svijesti o značaju ranog razvoja djeteta i uključivanju romske i egipćanske djece u predškolsko obrazovanje	Realizovane kampanje u najmanje 4 Opštine, sa značajnim brojem pripadnika romske i egipćanske populacije	MP MLJMP	01.01. - 31.12.	R Realizovane 4 kampanje u četiri grada Berane, Nikšić, Podgorica i Bar što je doprinijelo povećanju broja djece obuhvaćene predškolskim obrazovanjem sa 191 školske 2018/19 na 208 školske 2019/20.	Planirano Redovna aktivnost MP Utošeno €1.250,00		
	2.1.10. Kampanja za upis u osnovnu i srednju školu	Realizovane kampanje u najmanje 4 Opštine, sa značajnim brojem pripadnika romske i egipćanske populacije	MP MLJMP	01.04. - 30.06.	Realizovane 4 kampanje u četiri grada Berane, Nikšić, Podgorica i Bar što je doprinijelo povećanju broja djece	Planirano Redovna aktivnost MP Utošeno €1.250,00		
	2.1.11. Kampanja "Svi	Realizovane kampanje u	MLJMP MP	01.04. - 30.06.	R MLJMP je tokom 2019. organizovalo u 14 gradova	Planirano € 8.000,00		

	u školu" – Kampanja za upis u vrtić, osnovnu, srednju školu i visokoškolske ustanove	najmanje 8 Opština, sa značajnim brojem pripadnika romske i egipćanske populacije			edukacije u školama i kampanje u naseljima o značaju obrazovanja kojima je bilo obuhvaćeno preko 300 učesnika (oko 200 žena) Ove aktivnosti, pored ostalih, doprinijele su povećanju broja učenika na svim nivoima.	Utošeno 777.19 €		
	2.1.12. Program opismenjavanja i osnovnog obrazovanja odraslih pripadnika Roma i Egipćana	Broj polaznika uključenih u program - 80 pripadnika/ca Roma i Egipćana;	CSO MLJMP	01.01. - 31.12.	R Ukupno 270 lica bilo uključeno u Program osnovnog obrazovanja odraslih u četiri licencirane ustanove za obrazovanje odraslih i to: - JU OŠ „Pavle Žižić“, Bijelo Polje - 43 polaznika/ce; - JU Škola za srednje i više stručno obrazovanje »Sergije Stanić« Podgorica - 142 polaznika/ce; - JU OŠ »Marko Miljanov« Podgoric 17 polaznika/ca; - JU OŠ »Radoje Čizmović« Nikšić - 68 polaznika/ca. Procjena da je od ukupno 270 polaznika oko 200 Roma i Egipćana ¹⁹	Planirano € 200,000.00 Utošeno 120.000,00 € 12.000,00 € 38.800,00€ 12.000,00€ 57.200,00€		
	2.2.1 Štampanje i distribucija	Broj distribuiranih informativnih materijala	MP MLJMP	01.01. - 31.03.	Oštampano i distribuirano 300 plataka informativnog karaktera i to po 100 komada na crnogorskom, albanskom i	Planirano € 3.000,00 Utošeno		

¹⁹ Nemoguće je dobiti precizan podatak jer se od polaznika ne traži da se izjasne o nacionalnoj pripadnosti

	plakata i drugog informativnog materijala na albanskom jeziku u cilju informisanja roditelja o mogućnostima upisa djece u školama u kojima se nastava izvodi na albanskom jeziku				romskom jeziku.	€ 1.000.00,		
	2.2.2. Realizovanje zimskih i ljetnjih kampova za najbolje učenike/ce romske i egipćanske populacije VII, VIII i IX razreda	Broj učenika (minimum 40), po polu i mjestu školovanja koji su boravili na zimovanju/ljetovanju	MLJMP	01.01. - 31.07.	R Tokom 2019. ovom aktivnošću je bilo obuhvaćeno 48, učenika: - na zimovanju 24 učenika (11m, 13 ž) – obuhvaćeni gradovi: Podgorica, Nikšić, Herceg Novi, Tivat. - na ljetovanju 24 (18 m, 6ž) Berane, Podgorica, Nikšić, Bijelo Polje, Petnjica	Planirano 10.000,00 Utošeno €12.776,44 Letovanje €7.614.05 Zimovanje €5.162,39		
	2.2.3. Organizacija trodnevne ekskurzije za 40 najboljih učenika/ca romske i egipćanske populacije IX razreda OŠ	Broj učenika (minimum 40), po polu i mjestu školovanja koji su boravili na ekskurziji	MLJMP MP	01. 07. - 31. 08.	R Ukupan broj učenika/učenica koja su bila na trodnevnoj ekskurziji po Crnoj Gori je iznosio 24, odnosno 3 učenice i 21 učenik. Nije bilo dovoljan broj učenika/ca koja su htjela ići na Ekskurziji. Svi zainteresovani su bila uključena.	Planirano €15.000,00 Utošeno €3.519		
	2.2.4. Organizacija	Broj	MLJMP		R Za 45 učenika uplaćeni su	Planirano 25.000,00€		

	sedmodnevne ekskurzije za 20 najboljih učenika/ca romske i egipćanske populacije III i IV razreda srednje škole, kao i studenata (obilazak nekih od zemalja EU)	učenika/studen ata (minimum 20), po polu i mjestu školovanja koji su boravili na ekskurziji			troškovi ekskurzije i to: OŠ „Marko Miljanov“ Podgorica –8 učenika/učenica; OŠ „B. V. Podgoričanin“ Podgorica – 33 učenika/učenice; OŠ „Mileva Lajović Lalatović“ – 4 učenika/učenice	Utrošeno 7.981,00€		
	2.2.5. Edukacija i trening roditelja	Broj roditelja po polu, školi i mjestu koji su edukovani	CSO MLJMP	01.04. - 30.06.	CSO je organizovao 8 radionica na temu “Značaj obrazovanja i učenja za lični i porodični razvoj – roditeljstvo se uči” u osnovnim školama koje je pohađalo 60 roditelja.	Planirano €1.000,00 Utošeno €330.00 ²⁰		Uključiti ostale institucije i NVO sektor u realizaciju ove aktivnosti kako bi odziv roditelja bio veći.
	2.3.1. Praćenje djece u riziku od napuštanja škole kroz rad Timova	Izrada izvještaja koji ukazuje na broj djece koja su završila OŠ ²¹ , a nijesu upisana u srednju školu	MP MLJMP	II KVARTAL - IV kvartal	R Školske 2018/19 osnovnu školu je završilo 89 učenika a u I razred srednje škole 2019/20 upisano je 55 šro znači da 34 nije upisalo srednju školu	Planirano €3.000,00 Utošeno €2.562,00		
	2.3.2 Prevoz učenika/djece romske i egipćanske populacije	Broj autobuskih linija, broj djece obuhvaćene aktivnošću	MP MLJMP	01.01. - 31.12.	R Preko 400 učenika je bilo obuhvaćeno organizovanim prevozom u 6 gredskih škola u Podgorici	Planirano €16.000,00 Utošeno €35.000,00		
	2.3.3	1. Broj tutorskih	NVO „Mladi	01.01.	124 učenika koji su	Planirano		Nastaviti sa organizovanjem i

²⁰ Na treninzima se odazvao mali broj roditelja tokom 2019. što će u 2020. biti unaprijeđeno kroz uključivanje ostalih institucija i NVO sektora.

²¹ Osnovna škola

	Organizovanje tutorskih časova i časova mentorske podrške	časova sa brojem srednjoškolaca koji su pohađali iste 2. Broju djece obuhvaćene mentorstvom	Romi“ MP MLJMP	- 31.12	obuhvaćeni programom mentorstva –učenika osmih i devetih razreda iz 14 osnovnih škola u 8 gradova	(Sredstva iz donacija - REF ²²) € 25.000,00 Utošeno € 11.032,25		realizacijom tutorskih časova, kao i sa organizovanjem mentorske nastave jer doprinosi boljoj redovnosti i uspjehu učenika.
	2.3.4 Upis i oslobađanje troškova vanrednog polaganja IV razreda srednje škole za zainteresovan e učenike romske i egipćanske populacije	Broj srednjoškolaca koji su oslobođeni plaćanja vanrednog polaganja IV razreda srednje škole	MP MLJMP	01.01. - 31.12	Tokom 2019. na lični zahtjev, 12 lica je oslobođeno je plaćanja vanrednog polaganja IV razreda srednje škole	Planirano €2.000,00 Utošeno €1.848,00		

OBLAST 3:		ZDRAVSTVENA ZAŠTITA						
Cilj 3.1.		Povećanje stepena korišćenja dostupnosti zdravstvenoj zaštiti						
Indikator učinka 1.		Polazna vrijednost		Trenutna vrijednost		Ciljna vrijednost		
1. Informisati najmanje 3% pripadnika romske i egipćanske populacije u odnosu na ukupan broj Roma i Egipćana prema popisu		Podaci na osnovu Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG iz 2016. Godine (istraživanje dostupno na web adresi		U toku 2019. Godine realizovano je 37 (tridesetsedam) radionice za pripadnice romske i egipćanske populacije na određene teme o prevenciji zdravlja i zdravstvenog vaspitanja, kao i radionice o zdravim stilovima života i prevenciji i		Cilj je da do kraja 2020 da 60% Roma i Egipćana bude informisano o značaju preventivnih zdravstvenih pregleda kroz navedene aktivnosti.		

²² Romski obrazovni fond

<p>stanovništva iz 2011. Godine o značaju korišćenja preventivnih zdravstvenih pregleda kroz sprovođenje kampanja i samih preventivnih pregleda;</p>	<p>http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja :</p> <p>Prije svega, oko 40% uzorkom obuhvaćenih Roma i Egipćana vlastito zdravstveno stanje procenjuje kao loše ili veoma loše. U 26% romskih i egipćanskih domaćinstava živi makar jedna osoba teškog zdravstvenog stanja ili sa invaliditetom, od čega u 6% ovih domaćinstava (od tih 26%), živi više od jedne osobe teškog zdravstvenog stanja.</p> <p>Očekivano trajanje života pripadnika romske populacije je 55. Godina. Poređenja radi, očekivani životni vijek pripadnika većinskog stanovništva u Crnoj Gori je 76. Godina.</p> <p>Gotovo 12% domaćinstava romske i egipćanske populacije je imalo slučaj smrtnog ishoda novorođenčadi.</p> <p>Problem je, takođe, u tome što Romi i Egipćani u Crnoj Gori ne koriste sve mogućnosti i prednosti zdravstvenog sistema</p>	<p>zaštiti zdravlja. Takođe, za pripadnice romske i egipćanske populacije održane su radionice na temu „Prevenција ranih brakova“ i na temu „Značaj održavanja lične higijene za zdravlje“. Osim ovih radionica izrađeni su i lifleti kao pomoć u realizaciji zdravstveno-vaspitnih aktivnosti. Radionicu na temu „Prevenција ranih brakova“ pohađalo je 64 polaznika/ce a radionicu na temu na temu: „Značaj održavanja lične higijene za zdravlje“ 63 polaznika/ce. Savjetovališta za reproduktivno zdravlje posjetilo je 328 Romkinja i četiri Egipćanke, a savjetovalište za djecu posjetile su 123 majke Romkinje, sa djecom ili bez. Izazov u realizaciji navedenog dao je doprinos povećanju broja posjeta svim savjetovalištima za 3%. Škola roditeljstva, sa obuhvatom za izvještajni period od 5%, od čega 2% oba roditelja. Škola za trudnice i Škola roditeljstva, posjeta romske i egipćanske populacije na početku je bila od 2%, da bi za izvještajni period, procenat bio utrostručen i iznosio je 6%. Zaključno sa 2019. Godinom, stalno zaposlena su tri Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstava u Domu zdravlja Podgorica.</p>	
<p>Indikator učinka 2.</p> <p>Organizovati Preventivne akcije i terenske kampanje o broju terenskih vakcinacija romske i egipćanske djece u naseljima.</p>	<p>60%</p>	<p>70%</p>	<p>90%</p>
<p>Indikator učinka 3.</p> <p>Organizovati Preventivne</p>		<p>4%</p>	<p>6%</p>

akcije i terenske kampanje o broju trudnica romske i egipćanske populacije koje su imale preventivni pregled, po mjestu stanovanja		2%						
Indikator učinka 4. Organizovati Preventivne akcije i terenske kampanje o podizanju svijesti romske i egipćanske populacije o značaju zdravstvene zaštite o sprovedenim kampanjama, sa brojem učesnika/ca, prema mjestu gdje je kampanja sprovedena;		3		4		5		
Mjera	Aktivnost	Indikator rezultata	Institucija	Početni i krajnji rok	Status realizacije	Planirana i utrošena sredstva	Novi rok i obrazloženje	Preporuke
	3.1.1. Prijem u radni odnos 2 Saradnika u zdravstvenoj zaštiti Roma i Egipćana	Stalni radni odnos za dva saradnika i to jedan u Domu zdravlja Berane i jedan u Domu zdravlja Nikšić.	MZ MLJMP	01.01 31.12	D Do kraja 2019. u stalnom radnom odnosu su tri Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva u Domu zdravlja Podgorica, i dva koja su projektno angažovana u DZ Berane i DZ Nikšić od strane međunarodne organizacije „Help Hilfe zur Selbsthilfe e.V.“ Do kraja I kvartala 2020. biće raspisan konkurs za prijem u stalni radni odnos i za Saradnike u DZ Nikšić i DZ Berane)	Redovna budžetska sredstva MZ	IV kvartal 2020. U zadnjem kvartalu 2019. godine u Domu zdravlja Berane bio je raspisivan oglas za zasnivanje stalnog radnog odnosa Saradnika ali niko od prijavljenih kandidata nije ispunjavao uslove.U DZ Berane, do kraja 2019. Saradnik je bio angažovan	Prijem u radni odnos do 31.12.2020 dva saradnika u Domu zdravlja Berane i Domu zdravlja Nikšić.

							projektno.	
	3.1.2. Vakcinacija djece	1. Broj terenskih vakcinacija romske i egipćanske djece u naseljima, 2. Broj vakcinisane djece, po polu, uzrastu i mjestu boravka, 3. Broj trudnica romske i egipćanske populacije koje su imale preventivni pregled, po mjestu stanovanja	MZ MLJMP	01.01 31. 12	R obuhvaćeno 89% djece sa akcentom na MMR i vakcine protiv dječije paralize. U toku 2019. godine realizovano je 37 (tridesetsedam) radionica za pripadnice romske i egipćanske populacije na određene teme o prevenciji zdravlja i zdravstvenog vaspitanja, kao i radionice o zdravim stilovima života i prevenciji i zaštiti zdravlja. Radionicu na temu „Prevencija ranih brakova“ pohađalo je 64 polaznika/ca. Jedna od skorijih novina je na istom nivou Škola za trudnice i Škola roditeljstva. Izazov je da je u početku rada navedenih Škola, posjeta romske i egipćanske populacije na novou od 2%, da bi za izvještajni period, procenat bio utrostručen i iznosio je 6%, što se može konstatovat kao davanje punog doprinosa svakoj trudnici pojedinačno na značaju trudnoće i edukaciji da se ne radi o drugom stanju već o prirodnom procesu koji zahtijeva poseban senzibilitet	Redovna budžetska sredstva MZ ²³		
	3.1.3. Preventivni zdrastveni pregledi pripadnika romske i egipćanske	Realizovani preventivni zdravstveni pregledi za 60 pripadnika romske i egipćanske populacije	MZ MLJMP	01.01 31.12	R Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u saradnji sa Ministarstvo zdravlja, odnosno Domovima zdravlja Nikšića i Podgorice organizovala su tri akcije preventivnog pregleda za	Planirano 2.000.00 € MLJMP Potrošeno 525.00 €		

²³ Ministarstvo zdravlja

	populacije				romsku i egipćansku populaciju iz navedenih opština. Ovom akcijom obuhvaćeno preko 60 radnika Javnog komunalnog preduzeća iz opštine Nikšić i opštine Podgorice.			
	3.1.4. Kampanja o značaju reproduktivnog zdravlja, sa akcentom na Romkinje i Egipćanke	Realizovane kampanje u najmanje 2 Opštine sa značajnim brojem romske i egipćanske populacije	MZ MLJMP	01.01 31.12	R za izvještajni period na pomenutom nivou, savjetovališta za reproduktivno zdravlje posjetilo je 328 Romkinja i četiri Egipćanke, a savjetovalište za djecu posjetile su 123 majke Romkinje, sa djecom ili bez. Izazov u realizaciji navedenog dao je doprinos povećanju broja posjeta svim savjetovalištima za 3%.	Redovna budžetska sredstva MZ		
	3.1.5. Kampanja "Upoznaj svoj Saradnika"	Realizovane kampanje u najmanje 2 Opštine sa značajnim brojem romske i egipćanske populacije	MZ MLJMP	01.01 31.12	Kampanje su realizovane u tri opštine u Beranama, Nikšiću i Podgoricu, sa ciljem da se upoznaju sa svojim saradnikom i njegovim djelovanjem unutra romske i egipćanske zajednice.	Redovna budžetska sredstva MZ		
	3.1.6. Informisanje pripadnika/ca romske i egipćanske populacije o mogućnostima liječenja od bolesti zavisnosti u specijalizovanim ustanovama, kao i za sve građane i pacijente u	Realizovane kampanje u najmanje 2 Opštine sa značajnim brojem romske i egipćanske populacije MZ MLJMP		01.01 31.12	R zdravlja i zdravstvenog U toku 2019. godine realizovano je 37 (tridesetsedam) radionice za pripadnice romske i egipćanske populacije na određene teme o prevenciji i zaštiti zdravlja vaspitanja, kao i radionice o zdravim stilovima života i prevenciji	Redovna budžetska sredstva MZ		

	zdravstvenom sistemu Crne Gore						
OBLAST 4:		ZAPOŠLJAVANJE					
Operativni cilj 4:		Porast učešća Roma i Egipćana u mjerama aktivne politike zapošljavanja					
Indikatori učinka 1:		Polazna vrijednost	Trenutna vrijednost		Ciljna vrijednost		
Uključivanje najmanje 5% pripadnika romske i egipćanske populacije u mjere aktivne politike zapošljavanja u odnosu na ukupan broj Roma i Egipćana koji se nalaze u evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore ²⁴ ;		<p>Podaci na osnovu Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG iz 2016. godine (istraživanje dostupno na web adresi http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja):</p> <p>Prosječno se, godišnje, na evidenciji Zavoda nalazi oko 1000 lica, koja se deklariraju kao pripadnici romske i egipćanske populacije. Učešće žena je oko 40%. U ukupnoj registrovanoj nezaposlenosti ova populacija učestvuje sa 3 - 4%.</p> <p>Preko 90% registrovanih pripadnika romske i egipćanske populacije čine lica bez zanimanja i stručne spreme koji, po pravilu, duže čekaju na zaposlenje.</p> <p>Predstavnici preduzeća smatraju da je ključni problem zapošljavanja nizak nivo obrazovanja pripadnika romske i egipćanske zajednice (82.1 %). Dalje, kao razloge za veliki broj nezaposlenih lica iz romske i egipćanske zajednice navode i to što generalno pripadnici većinske zajednice imaju negativne stavove i</p>	<p>2019. godine u mjere aktivne politike zapošljavanja, uključeno je 79 pripadnika populacije Roma i Egipćana iz evidencije nezaposlenih lica (22 žene ili 27,84%), što čini skoro 10% ukupnog broja Roma i Egipćana koji su se nalazili na evidenciji Zavoda 31.12. 2018. godine.</p> <p>Za sva novoprijavljena lica romske i egipćanske populacije, a po potrebi i za sve ostale Rome i Egipćane iz evidencije Zavoda u toku 2019. godine sprovodile su se aktivnosti informisanja, savjetovanja i motivisanja. Lica su informisana o pravima i obavezama za vrijeme nezaposlenosti, uslugama za tržište rada, mjerama aktivne politike zapošljavanja, slobodnim radnim mjestima (kroz individualno i grupno informisanje); savjetovanje lica sprovedeno u cilju motivisanja, sticanja i razvijanja znanja i vještina za aktivno traženje posla (kroz individualna savjetovanja i kroz informativno-motivacione radionice, seminare).</p> <p>Saradnici u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja, koji su zaposleni kroz projekat koji je realizovala NVO »Help« su</p>		Uključiti u mjere aktivne politike zapošljavanja najmanje 50 pripadnika romske i egipćanske populacije iz evidencije nezaposlenih lica;		

²⁴ ZZZCG

	<p>predrasude (64.9%) i zato što pripadnici romske i egipćanske zajednice nemaju vještine koje su im potrebne da se zaposle (60,9 %).</p>	<p>tokom 2019. godine dva puta nedjeljno u Podgorici, odnosno, jednom nedjeljno u Nikšiću, boravili u biroima rada i uz podršku i pomoć mentora iz institucija upoznavali se sa tehnologijom rada sa nezaposlenim licima. Saradnici su pratili proces prijave nezaposlenog lica, prisustvovali informativnom sastancima, pratili pripremu za zapošljavanje nezaposlenih lica, aktuelne oglase za slobodna radna mjesta.</p>	
<p>Indikatori učinka 2:</p> <p>Smanjen broj lica koja su na evidenciji Zavoda za zapošljavanja, a koja su bez zanimanja za 2%</p>	<p>Podaci na osnovu Istraživanja socijalnog položaja i socijalne inkluzije Roma i Egipćana u CG iz 2016. godine (istraživanje dostupno na web adresi http://www.mmp.gov.me/biblioteka/istrazivanja :</p> <p>Prosječno se, godišnje, na evidenciji Zavoda nalazi oko 1000 lica, koja se deklariraju kao pripadnici romske i egipćanske populacije. Učešće žena je oko 40%. U ukupnoj registrovanoj nezaposlenosti ova populacija učestvuje sa 3 - 4%.</p> <p>Preko 90% registrovanih pripadnika romske i egipćanske populacije čine lica bez zanimanja i stručne spreme koji, po pravilu, duže čekaju na zaposlenje.</p> <p>Predstavnici preduzeća smatraju da je ključni problem zapošljavanja nizak nivo obrazovanja pripadnika romske i egipćanske zajednice (82.1 %). Dalje, kao razloge za veliki broj nezaposlenih lica iz romske i egipćanske zajednice navode i to što generalno pripadnici većinske zajednice imaju negativne stavove i predrasude (64.9%) i zato što pripadnici romske i egipćanske zajednice nemaju vještine koje su im potrebne da se zaposle (60,9 %) .</p> <p>Podaci istraživanja koje je realizovalo Ministarstvo ukazuju da je 83% Roma i</p>	<p>U toku 2019. godine u programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih uključena su 23 pripadnika romske i egipćanske populacije (devet žena), i to: u tri programa <i>obrazovanja i osposobljavanja odraslih za sticanje stručne kvalifikacije</i> uključeno je 14 lica (šest žena) - u program obrazovanja i osposobljavanja za zanimanje pomoćni kuvar u Bijelom Polju četiri lica ženskog pola, u program za zanimanje frizer za žene u Podgorici devet lica (dvije žene) i u program obrazovanja i osposobljavanja za zanimanje građevinski keramičar u Bijelom Polju uključeno je jedno lice.</p> <p>U programe <i>obrazovanja i osposobljavanja odraslih za sticanje ključnih vještina</i> uključena su četiri lica (jedna žena) - u program za učenje njemačkog jezika jedno lice ženskog pola iz Podgorice, dok su u program osposobljavanja kandidata za vozače motornih vozila za "C" kategoriju uključena tri lica.</p> <p>U program <i>Osposobljavanja za rad kod poslodavca</i> i <i>Osposobljavanja za samostalan rad</i> uključeno je pet lica (dvije žene) i to u Podgorici četiri lica (dvije žene) i u Bijelom Polju jedno lice.</p>	

	<p>Egipćana nezaposleno. No, važno je reći da se od ovog procenta veliki broj Roma i Egipćana izjašnjava da je u statusu 'nezaposlenog lica koje ne traži posao' (33%). Ovo su uglavnom nezaposlene žene koje su domaćice. Prema tome, efektivno se može reći da je oko 50% Roma i Egipćana u statusu nezaposlenog lica koje traži zaposlenje. Od onih koji su zaposleni, utvrđeno je da u javnom sektoru radi 6% Roma i Egipćana, u privatnom nešto preko 5%, dok je njih 4.3% samozaposleno. Kada je riječ o samom statusu zaposlenosti, 4.5% Roma i Egipćana ima stalni radni odnos, dok je 6.7% zaposleno na određeno vrijeme.</p>		
<p>Indikatori učinka 3:</p> <p>Smanjiti broj nezaposlenih Roma i Egipćana koji se nalaze na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i koji aktivno traže zaposlenje za 2 %</p>	<p>Podaci istraživanja koje je realizovalo Ministarstvo ukazuju da je 83% Roma i Egipćana nezaposleno. No, važno je reći da se od ovog procenta veliki broj Roma i Egipćana izjašnjava da je u statusu 'nezaposlenog lica koje ne traži posao' (33%). Ovo su uglavnom nezaposlene žene koje su domaćice. Prema tome, efektivno se može reći da je oko 50% Roma i Egipćana u statusu nezaposlenog lica koje traži zaposlenje. Od onih koji su zaposleni, utvrđeno je da u javnom sektoru radi 6% Roma i Egipćana, u privatnom nešto preko 5%, dok je njih 4.3% samozaposleno. Kada je riječ o samom statusu zaposlenosti, 4.5% Roma i Egipćana ima stalni radni odnos, dok je 6.7% zaposleno na određeno vrijeme.</p>	<p>ZZZCG je 28.02.2019. godine objavio konkurs za izbor izvođača javnog rada njega starih lica, personalni asistent i drugih programa javnog rada. Osim toga, Zavod je i u 2019. godini podržao realizaciju Projekta »Neka bude čisto«, koji predstavlja sastavni dio pripreme ljetnje turističke sezone. Nosilac aktivnosti je Ministarstvo održivog razvoja i turizma, a partneri su, pored Zavoda, Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom, opštine i javna komunalna preduzeća. U okviru ovog projekta angažovana su nezaposlena lica sa otežanim faktorima zapošljavanja, među kojima i pripadnici romske i egipćanske populacije, na poslovima održavanja magistralnih i regionalnih puteva u svim opštinama u Crnoj Gori. U toku 2019. godine, u programe javnih radova uključeno je 36 lica (10 žena), dok je u projekat "Neka bude čisto" uključeno 20 lica (tri žene). U navedene programe uključeni su nezaposleni Romi i Egipćani iz evidencije biroa rada Bar, Budva, Ulcinj, Berane, Bijelo Polje, Mojkovac, Nikšić, Podgorica, Cetinje, Herceg Novi i Tivat.</p>	

					<p>U toku 2019. godine, na sezonskim poslovima, zaposleno je 108 lica (54 žene ili 50%).</p> <p><u>Starosna struktura</u>: 15-25 godina starosti: 36 lica (15 žena); 26-35 godina starosti: 33 lica (14 žena); 36-45 godina starosti: 27 lica (16 žena); 46-55 godina starosti: devet lica (sedam žena); Preko 55 – tri lica (dvije žene).</p> <p><u>Regionalna struktura</u>: iz evidencije Područne jedinice Herceg Novi za opštine Herceg Novi, Tivat i Kotor – 39 lica (23 žene); iz evidencije Područne jedinice Podgorica za opštine Podgorica, Danilovgrad, Kolašin i Cetinje – 27 lica (devet žena); iz evidencije Područne jedinice Bar za opštine Bar, Budva i Ulcinj – 19 lica (osam žena); iz evidencije Područne jedinice Nikšić za opštine Nikšić, Plužine i Šavnik – 15 lica (10 žena); iz evidencije Područne jedinice Bijelo Polje za opštine Bijelo Polje i Mojkovac – pet lica (dvije žene); iz evidencije Područne jedinice Berane za opštine Berane, Andrijevića, Plav, Rožaje, Gusinje i Petnjica – dva lica (jedna žena); iz evidencije Područne jedinice Pljevlja za opštine Pljevlja i Žabljak – jedno lice ženskog pola.</p> <p>Prema podacima dobijenim od Poreske uprave Crne Gore, u toku 2019. godine, jedno lice ženskog pola iz evidencije Biroa rada Podgorica sa IV nivoom kvalifikacije obrazovanja zasnovalo je radni odnos na određeno vrijeme, u nivou obrazovanja, u realnom sektoru.</p>			
Mjera	Aktivnost	Indikator rezultata	Institucija	Početni i krajnji rok	Status realizacije	Planirana i utrošena sredstva	Novi rok i obrazloženje	Preporuke
	4.1.1. Grupno informisanje	Broj pripadnika romske i egipćanske	ZZZCG MLJMP	01.01. 31.12.	R U toku 2019. godine, savjetnici za posredovanje u zapošljavanju su	Redovna budžetska sredstva		

	novoprijavljeni h lica u prostorijama Zavoda za zapošljavanje Crne Gore o značaju aktivnog traženja zaposlenja i uključivanja u programe aktivne politike zapošljavanja;	populacije koji su učestvovali u grupnom savjetovanju (polna, obrazovna i regionalna struktura)			nezaposlene Rome i Egipćane informisali o pravima i obavezama koje imaju dok se nalaze u evidenciji Zavoda, motivisali ih i uključivali u programe aktivne politike zapošljavanja i posredovali u njihovom zapošljavanju, po principima afirmativne akcije. Za 32 novoprijavljena lica romske i egipćanske populacije, a po potrebi i za sve ostale Rome i Egipćane iz evidencije Zavoda u toku 2019. godine sprovodile su se aktivnosti informisanja, savjetovanja i motivisanja.	ZZZCG		
	4.1.2 Individualno savjetovanje novoprijavljeni h lica u prostorijama Zavoda za zapošljavanje Crne Gore;	Broj pripadnika romske i egipćanske populacije koji su učestvovali u individualnom savjetovanju	ZZZCG MLJMP	01.01. 31.12	R Za 32 novoprijavljena lica romske i egipćanske populacije iz evidencije Zavoda u toku 2019. godine su učesvovala u individualnom savjetovanju.	Redovna budžetska sredstva ZZZCG		
	4.1.3. Izrada individualnih planova zapošljavanja	Broj pripadnika romske i egipćanske populacije koji su učestvovali u individualnom savjetovanju	ZZZCG MLJMP	01.01 31.12	R 32 novoprijavljena lica romske i egipćanske populacije izrađeni individualni planovi	Redovna budžetska sredstva ZZZCG		
	4.1.4. Realizacija Pilot projekta uključivanja Saradnika u socijalnoj	Broj angažovanih Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti	NVO MLJMP	01.01 31.12	R Po jedan Saradnik u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja tokom 2019. godine bio je projektno angažovani od strane međunarodne organizacije „Help“ u Birou rada Podgorica i Birou	Procjena je da je za ovu aktivnost utrošeno oko 9.000,00 eura		

	inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja u praksi	zapošljavanja			rada Nikšić			
	4.2.1. Izrada novih programa obrazovanja za osposobljavanje za zanimanje, posebno prilagođenih potrebama romske i egipćanske populacije, uključujući stare zanate i uključivanje polaznika programa, u skladu sa individualnim planovima	Broj izrađenih programa obrazovanja za osposobljavanje za zanimanje	CSO ZZZCG MLJMP	01.01 - 31.12	R Tokom 2019. godine nije bilo inicijativa za izradu posebnih programa za Rome i Egipćane već je Centar za stručno obrazovanje pripremio nekoliko programa obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije na nivou II iz oblasti ugostiteljstva kao i programe obrazovanja za sticanje ključnih vještina u koje se mogu uključivati pripadnici RE koji imaju niži nivo obrazovanja (obavljanje jednostavnih baštenskih proizvoda po principima permakulture i izrada upcycling proizvoda od papira). CSO je potpisao Sporazum o saradnji sa Romskim savjetom u cilju sprovođenja zajedničkih aktivnosti na planu inkluzije romske populacije u obrazovanju.	Sredstva iz donacija / Budžet ZZZCG		
	4.2.2. Razvoj stručne kvalifikacije namijenjene romskoj i egipćanskoj populaciji u oblasti "Sakupljača/Sakupljačice sekundarnih	Usvojen program obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije "Sakupljača/Sakupljačice sekundarnih sirovina"	CSO, MLJMP NVO	01.01 - 31.12	D CSO je potpisao ugovor o saradnji sa NVO Mladi Romi za izradu programa za sticanje stručne kvalifikacije „Sakupljač/ica sekundarnih sirovina“ koja treba da doprinese većoj zapošljivosti pripadnika RE populacije. Pripremljena je inicijativa za razvoj stručne kvalifikacije, ali je nadležna	Planirano 1.650,00€ (sredstva iz donacija) Utrošeno	Komisija za rudarstvo, metalurgiju i hemijsku industriju odbila inicijativu da se radi o ključnoj kvalifikaciji, već je donjela zaključak da se radi o ključnoj vještini	Ova aktivnost se neće realizovati jer se radi o ključnoj vještini a ne o stručnoj kvalifikaciji.

	sirovina"				sektorska Komisija za rudarstvo, metalurgiju i hemijsku industriju odbila inicijativu i donjela zaključak da se radi o ključnoj vještini.			
	4.2.3. Realizacija programa obrazovanja za sticanje stručne kvalifikacije ("Frizer", "Baštovan" i sl.)	Broj pripadnika/ca romske i egipćanske populacije koji su učestvovali u programu obrazovanja (polna, starosna, obrazovna i regionalna struktura)	ZZZCG MLJMP	01.01 31.12	R U tri programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih za sticanje stručne kvalifikacije uključeno je 14 lica (šest žena) Utrošeni budžet prevazišao je planirani iznos.	Planirano 10.000,00€ (Budžet ZZZCG) Utrošeno 10.117,50€ - ZZZCG		
	4.2.4. Realizacija programa obrazovanja za sticanje ključnih vještina (učenje engleskog jezika, obuka za vozače C kategorije)	Broj pripadnika/ca romske i egipćanske populacije koji su učestvovali u programu	ZZZCG MLJMP	01.01 31.12	R U programe <i>obrazovanja i osposobljavanja odraslih za sticanje ključnih vještina</i> uključena su četiri lica (jedna žena)	Planirano 5.000,00€ Budžet ZZZCG Utrošeno 540,00€ ZZZCG		
	4.2.5. Osposobljavanje kod poslodavca za obavljanje poslova određenih radnih mjesta u najkraćem trajanju od	Broj pripadnika/ca romske i egipćanske populacije koji su uključeni u program	ZZZCG MLJMP	01.01 31.12	R U program <i>Osposobljavanja za rad kod poslodavca i Osposobljavanja za samostalan rad</i> uključeno je pet lica (dvije žene) Utrošeni budžet prevazišao je planirani iznos.	Planirano 5.000,00€ Budžet ZZZCG Utrošeno 6.672.42€ - ZZZCG		

	jednog mjeseca i njihovo zapošljavanje u najkraćem trajanju od pet mjeseci uz obavezu produžetka ugovora o radu na određeno vrijeme za najmanje 50% učesnika, u najkraćem trajanju od tri mjeseca							
	4.3.1. Uključivanje Roma i Egipćana u program javnih radova	Broj učesnika/ca javnog rada (polna i regionalna struktura)	ZZZCG MLJMP	01.01 31.12	<p>R</p> <p>U javni rad "Neka bude čisto", uključeno je 20 lica (tri žene) iz Bara, Ulcinja, Bijelog Polja, Mojkovca, Nikšića, Podgorice, Cetinja, Herceg Novog i Tivta.</p> <p>U 11 javnih radova uključeno je 36 lica (10 žena) u Budvi, Beranama, Bijelom Polju, Herceg Novom, Podgorici, i Rožajama.</p> <p>Utrošeni budžet prevazišao je planirani iznos.</p>	<p>Planirano 30.000,00€</p> <p>Budžet ZZZCG</p> <p>Utrošeno 50.927,92,00€ - javni radovi - ZZZCG</p> <p>42.000,00€ (Projekat "Neka bude čisto")</p> <p>Od čega: 12.000,00€ ZZZCG</p> <p>30.000,00€ Ministarstvo</p>		

						za održivi razvoj i turizam i JP "Morsko dobro"		
	4.3.2. Obilasci (posjete) poslodavaca sa ciljem predstavljanja olakšica (subvencija) za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica	Broj poslodavaca koji su obuhvaćeni informisanjem	ZZZCG MLJMP	01.01 31.12	R U toku 2019. godine, na ovaj način informisan je 431 poslodvac.	Planirano Redovna budžetska sredstva ZZZCG		
	4.3.3. Priprema nezaposlenih lica i posredovanje pri zapošljavanju na sezonskim poslovima	Broj zaposlenih pripadnika/ca romske i egipćanske populacije	ZZZCG MLJMP	01.01 31.12	R U toku 2019. godine, na sezonskim poslovima, zaposleno je 108 lica (54 žene ili 50%).	Budžet ZZZCG - redovna aktivnost pripreme i posredovanja		
	4.3.4. Posredovanje u zapošljavanju aktivnim tražiocima zaposlenja romske i egipćanske populacije iz evidencije Zavoda za zapošljavanje	1. Broj pripadnika romske i egipćanske populacije koji su zaposleni kao pripravnici u javnom i privatnom sektoru, 2. Broj pripadnika romske i egipćanske	ZZZCG MLJMP	01.01 31.12	R Prema podacima kojima raspolaže MLJMP ukupno 17 Roma i Egipćana sa završenom VSS ili SSS je zaposleno u državnim institucijama, lokalnim samoupravama ili javno-pravnim organima (svi sa VSS imaju zasnovan stalan radni odnos)	Budžet ZZZCG - redovna aktivnost informisanja i posredovanja		

	Crne Gore	populacije koji su nakon završenog pripravnčkog staža zaposleni u javnom i privatnom sektoru						
	4.3.5. Kreiranje posebnih finansijskih instrumenata za održivo zapošljavanje teže zapošljivih lica	Broj pripadnika romske i egipćanske populacije koji koriste nove instrumente (polna, obrazovna i regionalna struktura i prikaz po djelatnostima)	ZZZCG MRSS MLJMP	01.01 31.12	NR Procedura i neraspodjela sredstava u velikoj mjeri organiziraju Rome i Egipćane da na ovaj način pokrenu sopstveni biznis, tako da u 2019. godini nije bilo pripadnika Roma i Egipćana iz evidencije nezaposlenih, koji su na taj način riješili pitanje nezaposlenosti.	Budžet ZZZCG - kreditiranje samozapošljavanja / sredstva iz donacija	Novi rok do 31.12. 2020. godine U 2019. godini nije bilo pripadnika Roma i Egipćana iz evidencije nezaposlenih, koji su na taj način riješili pitanje nezaposlenosti.	Omogućiti romskoj i egipćanskoj populaciji da koriste samozapošljavanje kao izlaz iz nezaposlenosti
	4.3.6. Omogućiti pripadnicima romske i egipćanske populacije sa područja bivših Kampova Konik, da osnuju sopstvene biznise i otvore svoje zanatske radnje.	Omogućeno pokretanje sopstvenog biznisa za 10 osoba romske i egipćanske populacije	CKCG MLJMP	01.01 31.12	D	Planirano € 40.000,00 Utrošeno	Novi rok do 31.12. 2020. g. Realizacija projekta za zapošljavanje RE populacije, u smislu stvaranja uslova za pokretanje sopstvenih biznisa je prolongirana, jer je usled nepredviđenih birokratskih okolnosti došlo do pomjeranja lokacije. Trenutno su u toku pripreme i adaptiranje nove lokacije za pokretanje biznis inkubatora, te će ova aktivnost biti finalizovana u 2020. Pored ovog projekta,	Ova aktivnost će se realizovati u 2020. godini

							u toku 2019., potpisan je grant za sredstva EU, za dodatne aktivnosti u smislu obrazovanja i zapošljavanja RE lica sa područja Konika. Projekat je počeo u decembru tekuće godine, i traje do decembra 2020	
	4.3.7. Aktivacija radno sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice kroz uključivanje u programe aktivne politike zapošljavanja i/ili posredovanje u zapošljavanju	Broj aktiviranih korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice pripadnika romske i egipćanske populacije (polna i regionalna struktura)	ZZZCG MRSS (centri za socijalni rad) MLJMP	01.01 31.12	U toku 2019. godine, Zavod je 16.03.2019. godine objavio konkurs za izbor izvođača programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih, dok su 19.07.2019. godine objavljeni konkursi za izbor izvođača programa „Osposobljavanje za rad kod poslodavca“ i „Osposobljavanje za samostalan rad“. U programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih uključena su 23 pripadnika romske i egipćanske populacije (devet žena)	Planirano Redovna budžetska sredstva ZZZCG		
OBLAST 5:		PRAVNI STATUS						
Operativni cilj 5.1.		Nastavak rješavanja zahtjeva stanovništva romske i egipćanske populacije za dobijanje statusa u Crnoj Gori						
Indikatori učinka		Polazne vrijednosti			Trenutna vrijednost		Cijna vrijednost	
1.Broj lica koji je identifikovan i za koje je izvršena priprema za		Kombinovani mobilni biometrijski timovi Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore, Ministarstva unutrašnjih poslova-Agencije za civilnu			2019. godina U skladu sa Sporazumom između Vlade		Povećan broj završenih zahtjeva za 2% u odnosu na podatke iz 2019. godine.	

dolazak mobilnih timova; 2.Broj lica za koje su obrađeni podaci, po polu i mjestu, 3.Broj lica čiji su zahtjevi još uvijek u proceduri;		registraciju Kosova, UNHCR i NVO “Pravni centar” su intenzivno pružali pravnu i praktičnu pomoć (intervjuisanje, biometrija i izdavanje urađenih personalnih dokumenta) interno raseljenim s Kosova, koja od kraja 90-tih godina borave u Crnoj Gori. S obzirom da je ostalo još 600-650 lica kojima treba pomoći sa dokumentima dogovoreno je da se u 2016. godini organizuju četiri posjete mobilnih timova MUP-a Kosova		Crne Gore i Vlade Republike Kosova o naknadnom upisu interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori u osnovne registre i registar državljana Republike Kosova, kombinovani mobilni biometrijski timovi MUP-a Crne Gore, MUP-a-Agencije za civilnu registraciju Kosova, UNHCR i NVO “Pravni centar” intezivno pružaju pravnu i praktičnu pomoć IRL sa Kosova koja borave u Crnoj Gori. Uz podršku UNHCR-a i OEBS-a, <u>do kraja 2019. godine organizovane su 2 posjete mobilnog tima MUP-a Kosova Crnoj Gori</u> , tokom kojih je tretirano 91 lice. Ovaj broj lica je podijeljen u četiri kategorije, i to: <ul style="list-style-type: none"> • završeni slučajevi: ukupno 36 (20 M i 16 Ž) • -slučajevi u radu : ukupno 15 (9 M i 6 Ž)-registrovani na Kosovu, dobili ekstrakte, čekaju pasoše; • -parkirani : ukupno 2 (2Ž) • nezavršeni: ukupno 38 (10M i 28Ž) Napominjemo da su sve ove procedure za interno raseljena lica besplatne, budući da su nadležni organi Republike Kosovo sva dokumenta, izuzev pasoša, izdali bez naplate takse i drugih troškova, a troškovi izdavanja pasoša za sva lica su pokriveni od strane UNHCR-a.				
Mjera	Aktivnost	Indikator rezultata	Institucija	Početni i kranji rok	Status realizacije	Planirana i utrošena sredstva	Novi rok i obrazloženje	Preporuka

	5.1.1. Pružanje pomoći licima u regulisanju statusa preko DKP Republike Kosovo u Crnoj Gori Nosioci	1. Broj lica koja su posredstvom DKP Republike Kosovo riješila status;	MUP MLJMP	01.01. 31.12.	R Do kraja 2019. godine organizovane su 2 posjete mobilnog tima MUP-a Kosova Crnoj Gori, tokom kojih je tretirano 91 lice. Ovaj broj lica je podijeljen u četiri kategorije, i to: 1. završeni slučajevi: ukupno 36 (20 M i 16 Ž) 2. slučajevi u radu : ukupno 15 (9 M i 6 Ž) 3.registrovani na Kosovu, dobili ekstrakte, čekaju pasoše; 3. Parkiran ukupno 2 (2Ž) 4. nezavršeni: ukupno 38 (10M i 28Ž)	Planirano 12.000,00 Utrošeno 12.000,00€ Donacija UNHCR-a i OSCE-a		Povećati broj završenih zahtjeva za 2% u odnosu na podatke iz 2019. godine
	5.1.2. Informisanja Roma i Egipćana o mogućnostima rješavanja statusa domicijalnog stanovništva kroz realizaciju kampanja	Broj lica koja su obuhvaćena kampanjom	MLJMP	01.01. 31.12.	R U realizaciji ovih aktivnosti organizovane su 14 kampanje u 14 opština gje je nastanjena RE populacija, kojom je obuhvaćeno preko 300 roditelja(200 žena).	Planirano 2.000.00 € ²⁵ Utrošeno 500,00€		
	5.1.3. Informisanje roditelja o upisu djece u matični registar rođenih kroz realizaciju informativnih kampanja.	Broj roditelja kojima su pružene informacije	MLJMP	01.01. 31.12.	R U realizaciji ovih aktivnosti organizovane su 14 kampanje u 14 opština gje je nastanjena RE populacija, kojom je obuhvaćeno preko 300 roditelja(200 žena).	Planirano 1.000.00€ Utrošeno 500,00€		
OBLAST 6.		SOCIJALNI STATUS I PORODIČNA ZAŠTITA						

²⁵ Budžet opredijeljen za realizaciju

Cilj 6.1.	Borba protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama		
Indikatori učinka 1.	Polazna vrijednost	Trenutna vrijednost	Ciljna vrijednost
<p>Povećano znanje pripadnika romske i egipćanske populacije o mehanizmima zaštite od nasilja u porodici i nasilju nad ženama za 5%;</p>	<p>Tokom 2017.godijene izvršeno je 200 (dvije stotine) krivičnih djela iz člana 220 Krivičnog zakonika CG i 6 (šest) krivičnih djela koja se dovode u vezu sa nasiljem u porodici, a kvalifikovana su drugačije (2x čl.144; 1x čl.166; 1x čl.168; 1x čl.173 i 1x čl.403). Za navedena krivična djela podnijeto je 203 (dvije stotine tri) krivične prijave.</p> <p>Uprava policije je tokom 2018. godine evidentirala 11 KD iz čl. 216 KZ CG – »Vanbračna zajednica sa maloljetnikom« i 266 KD iz čl. 220 KZ CG – »Nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici«.18</p> <p>Tokom 2018. godine sprovedene su kampanje/edukacije u 12 Opština kojima je obuhvaćeno preko 500 osoba romske i egipćanske populacije, a koji su tim putem informisani o mehanizmima zaštite od nasilja u porodici i nasilju nad ženama.</p>	<p>Prema podacima MRSS, od 01.01.2019. zaključno sa 31.12. 2019. godine u centrima za socijalni rad prijavljeno je 1622 slučaja nasilja u porodici od čega su 754 žrtve nasilja bile žene;</p> <p>MLJMP²⁶ organizovala su edukacije i kampanje po naseljima za roditelje, djecu romske i egipćanske populacije, kao i NVO aktiviste/kinje, službenike/službenice državne uprave o zaštiti od nasilja u porodici, nasilja nad djecom i maloljetničkih prisilnih brakova među romskom populacijom i to u sledećim gradovima: U Rožaje i Beranama – 11.11.2019., Petnici i Bijelom Polju - 13.11.2019., u Pljevljima -15.11.2019., u Podgorici – 27.09.2019., u Ulcinju i Baru – 19. 11.2019., u Herceg Novi i Kotoru 21.11.2019., u Tivtu – 25.11.2019., u Nikšiću – 04.12.2019., i u Budva i Cetinje -05.12.2019 godine. Ovim edukacijama je obuhvaćeno preko 300 roditelja (200 žena). Na temu: "Zabrana dječjih ugovorenih brakova, nasilja u porodicu i borba protiv trgovine ljudima", održane su dvije edukacije 17-18 septembar, 2019. godine u Tivtu i 24-25 oktobra, 2019.godine u Bijelom Polju. Seminar je bio namijenjen zaposlenima u državnim institucijama, odnosno javnopravnim organima i opštinskim organizacijama, koji djeluju na teritorijama opština: Herceg Novi, Tivat, Kotor, Budva Rožaja, Berana, Petnjice, Pljevlja i Bijelog Polja čiji referati podrazumijevaju i rad sa pripadnicima romske i</p>	<p>Organizovati najmanje 2 dvodnevne edukacije kojim će biti obuhvaćeno najmanje 4 opštine sa značajnim brojem pripadnika Romske i Egipćanske populacije na temu "Borba protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama" kojima će biti obuhvaćeno minimum 500 osoba romske i egipćanske populacije.</p>

²⁶ Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

		egipćanske populacije. . Ukupan broj prisutnih 55 (36 žena). Obuke su prošli predstavnici/ce različitih institucija - Uprave policije, tužilaštva, sudstva, zdravstva, obrazovanja, Zavoda za zapošljavanje i centara za socijalni rad na lokalnom nivou.	
Indikator učinka 2. 1. Povećan broj vođenih istraga za trgovinu ljudima za 5%; 2. Povećan broj podnijetih krivičnih prijava, za 5 %;	<p>Broj istraga i broj podnešenih krivičnih prijava vođenih u odnosu na KD iz čl. 444 KZCG –trgovina ljudima u toku 2018. godine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • broj istraga – 3; • broj podnešenih krivičnih prijava – 2; <p>Broj krivičnih prijava, optužnica i pravosnažnih presuda za krivično djelotrgovine ljudima u toku 2018. godine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Broj krivičnih prijava – 2; • Broj podignutih optužnica – 0; • Broj pravosnažnih presuda – 0; 	<p>U cilju unapređenja sistema formalne identifikacije žrtvama trgovine ljudima Ministar unutrašnjih poslova je Rješenjem broj 01-050/19-4043/1 od 15.11. 2019. godine formirao Tim za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima.</p> <p>Predloženi model predviđa da se status žrtve može dobiti i po osnovu ugrožavanja ljudskih prava, a ne i samo ukoliko su žrtve predmet krivičnog djela trgovine ljudima</p>	<p>Organizovati obuku za nastavnike na temu “Borba protiv ranih i ugovorenih brakova, trgovine ljudima i prisilnog prosjačenja”;</p> <p>Povećan broj identifikovanih žrtava trgovine ljudima;</p> <p>Sve potencijalne, pretpostavljene i žrtve trgovine ljudima dobile su status od strane Tima za formalnu identifikaciju žrtava koji je formiran.</p> <p>Najmanje 100 predstavnika različitih institucija obučeni koji bi, u skladu sa opisom posla koji obavljaju, mogle doći u kontakt sa žrtvama trgovine ljudima o metodama identifikacije i upućivanja žrtava trgovine ljudima;</p>
Indikator učinka 3. Usvojena najmanje 2 LAP za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana;	Opština Tivat i Opština Nikšić su usvojile Lokalni akcioni plan za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana.	Program ROMACTED je zvanično pokrenut 17. jula 2018. kada je potpisan Memorandum o razumijevanju između predstavnika Savjeta Evrope, predstavnika osam opština i Ministarstva za ljudska i manjinska prava, i traje do aprila 2020. godine. Do sada su usvojeni 6 Lokalnih Akcionih planova u sledećim opštinama: Bar, Bijelo Polje, Nikšić, Tivat, Berane, Ulcinj.	Usvojiti LAP za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Opštinama: Herceg Novi i Glavnom Gradu Podgorica.
Indikator učinka 4. 1.Povećati nivo informisanosti pripadnika	Jedan od problema jeste informisanost građana o pravima koja imaju ukoliko bi bili žrtva diskriminacije, a podaci pokazuju da gotovo jedna četvrtina građana ne zna koja su njihova prava u	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u Ulcinju 17. maja 2019., u Andrijevići 29 -30. jula 2019., i Bijelom Polju 3-4. oktobra 2019 godine organizovala edukaciju o zabrani diskriminacije, sa naročitim osvrtom na diskriminaciju prema	<ul style="list-style-type: none"> •Realizovati najmanje 10 edukacija/kampanja i istima obuhvatiti najmanje 500 osoba romske i egipćanske populacije; • Realizovati 2 pozorišne predstave;

romske i egipćanske populacije o pravima koja imaju ukoliko bi bili žrtva diskriminacije za 5% kroz realizaciju kampanja/edukacija/predstava;		takvim situacijama. ²⁷			romskoj i egipćanskoj populaciji. Takođe, od učesnika/ca koja su uspješno pohađali/la ove radionice, formiraće se timovi koji će biti osposobljeni da po opštinama gdje gravitira romska/egipćanska populacija, reaguju i procisuiraju svaki oblik diskriminacije, na koje bude naišla ova najranjivija manjinska zajednica. Timovi će sačinjavati predstavnici/ce iz različitih institucija, predstavnici/ce Nacionalnog Romskog savjeta i predstavnici romskog/egipćanskog civilnog sektora. Timove će formirati Ministarstvo za ljudska i manjinska prava zajedno sa predstavnicima/cama ombudsmana, zaštitnika ljudskih prava i sloboda. Ovim edukacijama je obuhvaćeno preko 70 učesnika/ca (42 žene). Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je 14. maja 2019 godine u Rožajama i 24. maja 2019 godine u Pljevljima organizovala pozorišnu predstavu o „ljudskim pravima“ za romsku i egipćansku djecu, uključujući i djecu sa invaliditetom.. Broj djece koja su učestvovala u ovoj predstavi iznosio je 500, među kojima su bila i djeca sa invaliditetom.			
Mjera	Aktivnost	Indikator rezultata	Institucija	Početni ii kranji rok	Status realizacije	Planirana i utrošena sredstva	Novi rok i obrazloženje	Preporuka
	6.1.1. Edukacija roditelja, djece, romskih i egipćanskih aktivistkinja, službenika/ca	Edukovati 150 osoba	MLJMP MUP ²⁸ CKCG ²⁹ RS ³⁰	01.01. 31.12.	R U realizaciji ovih aktivnosti organizovane su 14 kampanje u 14 opština gje je nastanjena RE populacija, kojom je obuhvaćeno preko 300 roditelja(200 žena).	Planirano 6.000,00 € Utrošeno 3.924.00 €		

²⁷ Oblici, obrasci i stepen diskriminacije u Crnoj Gori – trendovi i analiza, CEDEM, 2018. godine, str. 7

²⁸ Ministarstvo unutrašnjih poslova

²⁹ Crveni krst Crne Gore

³⁰ Romski svjet

	državne uprave o zaštiti od nasilja u porodici, nasilju nad ženama i maloljetničkim prisilnim brakovima među romskom populacijom							
	6.1.2. Edukacija zaposlenih u nadležnim institucijama o ranoj identifikaciji dječijih ugovorenih brakova	Edukovano 60 osoba	MLJMP MUP Ombudsman	01.01. 31.12	R Ovom aktivnošću održane su dvije edukacije u Tivtu i u Bijelom Polju. Seminar je bio namijenjen zaposlenima u državnim institucijama, odnosno javnopravnim organima i opštinskim organizacijama, koji djeluju na teritorijima opština: Herceg Novi, Tivat, Kotor, Budva Rožaja, Berana, Petnice, Pljevlja i Bijelog Polja. Ukupan broj prisutnih 55 (36 žena).	Planirano 10.000,00€ Utrošeno 3.552.42€		
	6.1.3. Kampanje u romskim naseljima o problemima nasilju u porodici i nasilja nad ženama i maloljetnim prisilnim brakovima među romskom populacijom	Realizovano 10 kampanja u Opštinama sa značajnim brojem romske i egipćanske populacije	MLJMP MUP ³¹ CKCG RS ³²	01.01. 31.12	R Kampanje su organizovane u 14 opština: U Rožaje, Berane, Petnici, Bijelo Polje, Pljevlja, Podgorica, Ulcinj, Baru, Herceg Novi, Kotor, Tivat, Nikšić, Budva i Cetinje.	Planirano 2.000,00€ Utrošeno 500,00€		

³¹ MUP (Odjeljenje za borbu protiv trgovine ljudima)

³² Romski savjet

	6.1.4. Realizacija kampanje za promociju SOS telefona za žrtve trgovine ljudima	Broj i vrsta realizovanih kampanja	MUP MRSS ³³ CKCG RS	01.01 31.12	R U okviru projekta koji Terres de Hommes realizuje u Crnoj Gori i zemljama regiona, izrađen je novi TV spot koji je distribuiran medijskim kućama na emitovanje, kojim se javnosti bližim čine informacije o oblicima eksploatacije kojima su žrtve trgovine ljudima izložene sa posebnim osvrtom na prisilne i ugovorene brakove i ekonomsko iskorišćavanje djece. Takođe u spotu se promoviše način prijavljivanja eventualne sumnje na izvršenje djela trgovine ljudima kroz vidljivost SOS telefona za žrtve trgovine ljudima 11 6666 koji je dostupan 24 sata, 7 dana u nedjelji I pozivi na koji su besplatni i anonimni. Spotovi su emitovani u 30 termina na nacionalnoj i 45 puta na komercijalnim televizijama. Pored toga, realizovala se kampanja na nivou zajednice putem razlicitih info materijala kao sto su: čaše, cegeri, pernice, reazglednice. Info materijal se dijelio po romskim naseljima u Niksicu, Podgorici - Koniku i u Tuzima. Info materijal je distribuiran i po osnovnim i srednjim školama. Ova kampanja se promovisala i nastavlja da se promoviše i putem društvenih medija: Facebook, Instagram, Twitter.	Planirano 6.000,00€ Utrošeno 6 000,00€		
	6.3.1. Obuka predstavnika svih onih	Broj obučenih predstavnika a institucija	MUP MLJMP UZK ³⁴ ZŠ ³⁵	01.01. 31.12.	U saradnji sa Upravom za kadrove realizovane su sljedeće obuke: Tri obuke na temu: „Jačanje nivoa svijesti o fenomenu trgovine ljudima na	Planirano 9.000.00€ Utrošeno: 9 000,00€		

³³ Ministarstvo rada i socijalnog staranja

³⁴ Uprava za kadrove

³⁵ Zavod za školstvo

	institucija koje bi mogle doći u kontakt sa žrtvama trgovine ljudima o metodama identifikacije i upućivanja žrtava trgovine ljudima	po mjestu i datumu obuke			<p>lokalnom nivou“ za predstavnike lokalnih parlamenata i organa lokalne samouprave, za ukupno 41 predstavnika lokalnihparlamenata/organa lokalne uprave. Tri multisektorske obuke- za sjeverni centralni i južni region, kojima je prisustvovalo ukupno 32 predstavnika različitih službi na temu: „Jačanje vještina rane identifikacije i upućivanje potencijalnih slučajeva trgovine ljudima u Crnoj Gori sa posebnim osvrtomna multiagencijsku saradnju“. Šest obuka na temu „Uloga zdravstvenih radnika u borbi protiv trgovine ljudima“ , po dvije za sjeverni, centralni i južni region. Obuke je prošlo ukupno 45 zdravstvenih radnika. Pored toga u organizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva održivog razvoja i turizma organizovane su dvije obuke o zaštiti djece od seksualne eksploatacije u putovanjima i turizmu kojoj je prisustvovalo 7 predstavnika turističke privrede, hotelijera iz južne i centralne regije. U saradnji Misije OEBS-a i MUP-a u Podgorici je održana specijalistička obuka za predstavnike sudstva, tužilaštva i policije vezano za primjenu Smjernica za nekažnjavanje žrtava trgovine ljudima. Struktura učesnika: tri policijska službenika (iz CB Berane, CB Budva i CB Bijelo Polje), pet državnih tužilaca (dva iz Višeg državnog tzužilaštva Podgorica i tri iz Višeg državnog tužilaštva Bijelo Polje) i tri</p>	Donacije 53.000,00€		
--	---	--------------------------	--	--	---	------------------------	--	--

				<p>predstavnice sudstva (dvije savjetnice iz Osnovnog suda i jedna iz Višeg suda iz Podgorice).</p> <p>Održana je obuka za 19 predstavnika Službi za podršku svjedocima oštećenim na temu Podrška službama za pomoć oštećenima i svjedocima - psihološka, pravna pomoć i upućivanje". Predavači na pomenutoj obuci bili su predstavnica vrhovnog suda i predstavnica MUP-Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima.</p> <p>U saradnji sa Ministarstvom odbrane, predstavnica MUP-Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima 16. januara 2019. Godine održala je obuku na temu: Borba protiv trgovine ljudima" za ukupno 30 učesnika u okviru priprema predstavnika crnogorske vojske koji se upućuju u mirovnu misiju u Afganistan.</p> <p>U izvještajnom periodu realizovane su tri specijalističke obuke za predstavnike Sektora kriminalističke policije a obrađene teme bile su usmjerene na vođenje istraga, identifikaciju žrtava. Obuke su realizovane kroz projekat IOM-a „Jačanje kapaciteta nacionalnih institucija Crne Gore za borbu protiv krijumčarenja i trgovine ljudima“. Obuke su pohađali službenici koji su određeni kao kontakt osobe na nivou CB i OB po problematici Trgovine ljudima. Ukupno</p>			
--	--	--	--	---	--	--	--

					je obuke pohađalo 19 službenika. Takođe, u saradnji sa Ministarstvom kulture, realizovana je obuka za medije na temu "Načini izvještavanja javnosti o trgovini ljudima", koju je pohađalo 13 predstavnika medijskih kuća			
	6.3.2. Akreditovati Program i organizovati obuke nastavnika na temu "Borba protiv ranih i ugovorenih brakova, trgovine ljudima i prisilnog prosjačenja" kod Zavoda za školstvo.	Akreditovan Program i realizovane dvije dvodnevne obuke - za nastavnike iz sjeverne, centralne i južne regije;	MUP MLLJMP MP ³⁶ ZS ³⁷	01.01. 31-12-	R MUP/Odjeljenje za borbu protiv trgovine ljudima je kod Zavoda za školstvo akreditovalo program „Obrazovni sistem u prevenciji trgovine djecom, sklapanja nedozvoljenih brakova i ekonomske eksploatacije djece“ . -Realizovane su 3 dvodnevne obuke za nastavnike iz južne, centralne i sjeverne regije Crne Gore (za 81 nastavnika).	Planirano 4.000.00 € Utrošeno 2.000.00 € MP		
	6.3.3. Realizacija obuke granične policije o proaktivnoj identifikaciji slučajeva trgovine ljudima, upućivanju žrtava na službe pomoći	Broj polaznika razvrstan po polu	MUP MLJMP	01-01. 31.12.	R Za polaznike Polijske akademije , od 04. – 07. marta održana je posebna obuka u odnosu na specifičnosti fenomena trgovine ljudima kao i dostupne mehanizme uspostavljene u Crnoj Gori u odnosu na ovu problematiku. Na Policijskoj akademiji je održana jedna obuka na temu „Transnacionalni organizovani kriminal, Protokol o trgovini	Planirano 1.000,00 € Utrošeno 1 000,00		

³⁶ Ministarstvo prosvjete

³⁷ Zavod za školstvo

					ljudskim bićima“, učestvovalo 10 službenika.			
	6.4.1. Izrada lokalnih akcionih planova	Broj izrađenih predloga dopune/izrade novog LAP-a, po opštinama	LS ³⁸ MLJMP	01.04. 31.12.	R Program ROMACTED je zvanično pokrenut 17. jula 2018. kada je potpisan Memorandum o razumijevanju između predstavnika Savjeta Evrope, predstavnika osam opština i Ministarstva za ljudska i manjinska prava, i traje do aprila 2020. godine. Do sada su usvojeni 6 Lokalnih Akcionih planova u sledećim opštinama: Bar, Bijelo Polje, Nikšić, Tivat, Berane, Ulcinj. Na izradi su Lokalni Akcioni plan za Herceg Novi i Podgoricu.	Redovna budžetska sredstva LS		
	6.4.2. Organizovanje sastanaka sa predstavnicima LS na temu izrade i sprovođenja lokalnih Akcionih planova za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana	Broj održanih sastanaka	MLJMP LS	01.04. 31.12.	R U periodu od 11. do 12. marta 2019. godine u hotelu Palas u Petrovcu je održan trening o izradi Lokalnih akcionih planova (LAP) za integraciju Roma i Egipćana za opštine Herceg Novi, Bar i Ulcinj u sklopu programa ROMACTED. Trening je takođe organizovan i za opštine Berane, Bijelo Polje i Nikšić, 18. i 19. Marta u hotelu Palas u Petrovcu. Učesnici su aktivno radili na izradi nacrtu, a vrijedne sugestije za bolju izradu su pružili predstavnici Ministarstva za ljudska i manjinska prava.	Planirano 2.000,00 € Utrošeno Program je organizovan u sklopu programa ROMACTED u organizaciji SE ³⁹		
	6.4.3. Organizovanje tematskih okruglih stolova	Realizacija 4 okrugla stola	MLJMP RS ⁴⁰ NVO	01.01. 31.12.	R Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Odjeljenja za unapređenje i zaštitu prava Roma i Egipćana, održava	Redovna budžetska sredstva MLJMP		

³⁸ Lokalne samouprave

³⁹ Savjet Evrope

⁴⁰ Romski savjet

	sa predstavnicima civilnog sektora				kvartalne sastanake sa nevladinim organizacijama koje se bave pitanjima unapređenja i zaštite prava pripadnika ove populacije. Na sastancima se izveštavaju aktivnosti koje su preuzeti tokom jednog kvartala, daju se sugestije ili primjedbe u cilju unapređenja položaja ove manjinske zajednice, i redovno se obaveštava Komisija za praćenje Strategije socijalne inkluzije za Rome i Egipćane u Crnoj Gori 2016-2020. Održana su 4 okrugla stola.			
	6.5.1. Sprovođenje kampanje za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promocija jednakosti na nivou lokalnih samouprava.	Realizacija 10 kampanja u Opštinama sa značajnim brojem pripadnika romske i egipćanske populacije	MLJMP Ombudsman	01.04. 31.12.	R U realizaciji ovih aktivnosti organizovane su 14 kampanji u 14 gradova gde su nastanjeni pripadnici RE zajednice Ovim kampanjama obuhvaćena su sva romska naselja u opštinama gdje gravitira romska populacija u Crnoj Gori, i podjeljeno na stotine flajera i informativnih brošura.	Planirano 2.000.00 € Utrošeno 500,00€		
	6.5.2. Organizovanje pozorišnih predstava o "Ljudskim pravima" za romsku i egipćansku djecu, uključujući i djecu sa invaliditetom	Realizovane dvije pozorišne predstave	MLJMP RS	01.06. 31.08.	R Realizovane su dvije pozorišne predstave o „ljudskim pravima“ u opštinama Rožaje i Plijevljima Broj djece koja su učestvovala u ovoj predstavi iznosio je 500, među kojima su bila i djeca sa invaliditetom.	Planirano 1.000.00€ Utrošeno 736,00€		
	6.5.3. Formiranje registra lica sa invaliditetom romske i egipćanske populacije, kao	Formiran registar	MLJMP	01.06. 31.08.	R Tokom kampanji po naseljima prikupljaju se podaci o licima sa invaliditetom iz romske i egipćanske populacije, kojima se obezbjeđuje informacije o pravima iz socijalne i dječije zaštite. Tokom ovih kampanji	Redovna budžetska sredstva MLJMP		

	i obezbjeđenje pristupa informacijama licima sa invaliditetom o pravima iz socijalne i dječije zaštite□				prepoznato je 11. lica (8 m. 3 ž.) osoba sa invaliditetom. Ovo zasigurno nije konačan broj lica sa invaliditetom iz ove manjinske zajednice i u narednom periodu radiće se na identifikovanje ovih osoba po svim opštinama gdje gravitira romska i egipćanska populacija a u cilju kako bi imali adekvatne informacije u ostvarivanju svojih zakonskih garantovanih prava.			
	6.5.4. Organizovati edukacije za mlade pripadnike romske i egipćanske sa fokusom na svaranje lidera u preduzimanju odgovornosti u daljim integracijama ove manjinska zajednice	Broj pripadnika romske i egipćanske zajednice koje su pohađale edukacije, po polu	MLJMP	01.04. 31.12.	R Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je organizovala edukacije u Budvi 1-2 juna, 2019. godine., u Ulcinju 5-6 oktobra, 2019. godine. i 16-17 novembra, 2019. godine o Izgradnji lidera u preuzimanju odgovornosti u daljim integracijama romske i egipćanske zajednice. Ukupan broj učesnika je bio 60 (12 ž.). Cilj ovih edukacija je podizanje svijesti mladih, obrazovanih i uspješnih osoba iz romske i egipćanske populacije kako bi pokrenuli/le promjene u svojim zajednicama u cilju uključivanje ovih marginolizovanih zajednica u društvene procese crnogorskog društva, i kako bi više motivisali svoju zajednicu na integracijama i zajednički radili na iskorenjavanja njihovog siromaštva. Rezultat ovih edukacija je što je na kraju ovih edukacija formirana građanski ujedinjen pokret Roma i Egipćana sa nazivom UPRE.	Planirano 25.000.00 € Utrošeno 12.438,00€		
	6.5.5. Organizovati obuke za predstavnike institucija o zabrani	Realizovana obuka za 20 osoba	MLJMP	01.04 30.06.	R Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u Ulcinju 17. maja 2019., u Andrijevići 29 -30. jula 2019., i Bijelom Polju 3-4. oktobra 2019 godine organizovala edukaciju o zabrani	Pllanirano 10.000.00 € Potrošeno 4.661,71€		

	diskriminacije				diskriminacije, sa naročitim osvrtom na diskriminaciju prema romskoj i egipćanskoj populaciji. Na edukaciji koje je ministarstvo organizovalo učestvovali su predstavnici/ce, lokalne samouprave, predstavnici/ce tužilaštva i sudstva, predstavnici/ce osnovnih škola, direktori, pomoćnici, pedagozi nastavnici/ce, predstavnici/ce policije, predstavnici/ce medija, predstavnici/ce nevladinih organizacija i saradnici/ce u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdrastva i obrazovanja. Ovim edukacijama je obuhvaćeno preko 70 učesnika/ca (42 žene).			
	6.5.6. Formirati timove za sprovođenje edukacija o zabrani diskriminacije	Broj formiranih timova	MLJMP Ombudsman	01.01. 31.12.	D	Planirano 3.000.00 € Utrošeno	Novi rok za realizaciju IV kvartal 2020. Tokom 2019. sprovedene su edukacije edukacija o zabrani diskriminacije Roma što je bila prva faza ove aktivnosti, a tokom 2020. biće formirani Timovi na lokalnom nivou koje će se sastojati od predstavnika institucija, lokalnih samouprava, javnih ustanova, organizacija CKCG i NVO-a.	Ova aktivnost će se finalizovati tokom 2020.
	6.5.7.	Broj	MLJMP	01.01.	R	Planirano		

	Edukacija pripadnika/ca romske i egipćanske populacije, institucija, stručne zajednice, šire javnosti, medija kao i civilnog sektora o zakonodavstvu u oblasti anti-diskriminacije i njegovoj primjeni u praksi.	sprovedenih edukacija sa brojem osoba koje su edukovane		31.12.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u Ulcinju 17. maja 2019., u Andrijevići 29 -30. jula 2019., i Bijelom Polju 3-4. oktobra 2019 godine organizovala edukaciju o zabrani diskriminacije, sa naročitim osvrtom na diskriminaciju prema romskoj i egipćanskoj populaciji. Na edukaciji koje je ministarstvo organizovalo učestvovali su predstavnici/ce, lokalne samouprave, predstavnici/ce tužilaštva i sudstva, predstavnici/ce osnovnih škola, direktori, pomoćnici, pedagozi nastavnici/ce, predstavnici/ce policije, predstavnici/ce medija, predstavnici/ce nevladinih organizacija i saradnici/ce u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdrastva i obrazovanja. Ovim edukacijama je obuhvaćeno preko 70 učesnika/ca (42 žene).	10.000.00€ Utrošeno 1.432,00€		
--	--	---	--	--------	---	---	--	--

OBLAST 7:	KULTURA, IDENTITET I INFORMISANJE
------------------	--

Cilj.7.1.	Izgradnja i jačanje romske kulture i romskog identiteta
------------------	--

Indikator učinka	Polazna vrijednost	Trenutna vrijednost	Ciljna vrijednost
Manifestacijama posvećenim romskoj kulturi i identitetu obuhvatiti minimum 500 pripadnika romske populacije.	2018. godine organizovana je jedna manifestacija povodom 8. aprila, svjetskog dana Roma, u Podgorici, na kojoj je prisustvovalo 200 osoba. U 2018. godini su izašla dva broja časopisa za kulturu, književnost i nauku „Kod“, u izdanju Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore. Oba broja su štampana u tiražu 300 primjeraka. KOD se distribuira u Crnoj Gori i inostranstvu. Knjiga romskog	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u saradnji sa Centrom za očuvanje i razvoj kulture manjina i Romskim savjetom, obilježio je 8. april – Svjetski dan Roma događajem pod nazivom „Rušimo predrasude“ u Velikoj sali KIC-a Budo Tomović. Tom prilikom u sklopu tog programa je takođe organizovan kulturni umjetnički progrm povodom obilježavanja 8 aprila Svetskog dana Roma. Ukupan broj	<ul style="list-style-type: none"> • Organizovati minimum 4 manifestacije posveće romskoj kulturi i identitetu; • Prikazati minimum 20 emisija “Savore” na javnom servisu; • Preveden 1 pravni propis na romski jezik;

	<p>autora, na Romskom jeziku, nije izdata 2018.</p> <p>godine iz razloga što CEKUM i pored svih nastojanja i saradnje sa Romskim savjetom i NVO nije uspio da nađe Roma koji piše na Romskom jeziku ili na Crnogorskom uz namjeru da se ista prevede.</p> <p>CEKUM je u saradnji sa NVO "Demokratski Romski Centar" organizovao dvije manifestacije. Cilj manifestacija je bio očuvanje tradicije i običaja romskog praznika.</p> <p>Tokom 2018. godine emitovane su 22 TV emisije "Savore" u trajanju od po 25 minuta.</p> <p>Radio emisija "Glas Roma" na radiju CG – 22 emisije u trajanju od po 25 minuta.</p>	<p>učesnika na ovaj program iznosio je 400.</p> <p>Javni Servis – Emisija Savore 2019 godine (TV). U toku 2019 godine prikazane su ukupno 20 emisija premijerno u terminu dvaput mjesečno (svaka druga subota u 17 i 30). Teme su praćenje aktuelnosti, kulture, jezika, istorije, posebnih događaja iz života Roma i Egipćana. Emisije su dvojezične sa titlom na službeni jezik. U produkciji je zastupljeno praćenje svih dokumenata koji su aktuelni u politici ka Romima i Egipćana, od Povelje za regionalne jezike, međunarodna meka prava do aktivnih mjera koja su proizašla iz sektorske analize - Aktivnosti Strategije za poboljšanje položaja Roma i Egipćana 2016-2020.</p> <p>Emisija Romski Glas (Radio) Premijera emisije emitovana u maju 2017, kao odgovor na nedostatak programa na romskom jeziku.</p> <p>emisija je informativno zabavnog karaktera, emitovanje je predviđeno po planu programa svaki drugi ponedjeljak u 18.05 minuta u trajanju od 25 minuta. Teme su pratile aktuelnosti na polju integracije Roma u crnogorsko društvo. U toku 2019 godine premijerno emitovane su 24 emisije sa isto toliko repriza. Afirmisanje istraživačkog izvještavanja u medijima o procesu socijalne integracije romske i egipćanske populacije u crnogorsko društvo - Kao podsticaj za istraživačko novinarstvo Ministarstvo kulture sprovodi redovni godišnji konkurs na temu „Socijalna integracija Roma u Crnoj Gori“. Na konkurs se mogu prijaviti</p>	
--	--	---	--

					<p>prilozi objavljeni u svim medijima (štampanim i elektronskim) u Crnoj Gori od početka godine do dana objavljivanja konkursa. U decembru 2019. godine raspisan je redovni konkurs za sadržaje objavljene u 2019. godini. Medijsko predstavljanje ključnih pitanja inkluzije romske i egipćanske populacije u društvo - Ministarstvo kulture putem finansiranja audiovizuelnih materijala-spotova vrši promociju svih aktivnosti koje obuhvata ova strategija i informiše cjelokupnu javnost o napretku i trenutnim aktivnostima. Spotove emituju Nacionalni javni emiter Radio i Televizija Crne Gore, lokalni javni emiteri, kao i komercijalni emiteri registrovani u Crnoj Gori. Ova mjera je realizovana za 2019. godinu.</p>			
Mjera	Aktivnost	Indikator rezultata	Institucija	Početni i krajnji rok	Status realizacije	Planirana i utrošena sredstva	Novi rok i obrazloženje	Preporuka
	7.1.2. Organizovati manifestacije u cilju obilježavanja 8. aprila, Svjetskog dana Roma	Organizovati 3 manifestacije	MLJMP CEKUM ⁴¹ RS ⁴²	01.04. 31.08.	R Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u saradnji sa Centrom za očuvanje i razvoj kulture manjina i Romskim savjetom, obilježio je 8. april – Svjetski dan Roma događajem pod nazivom „Rušimo predrasude“ u Velikoj sali KIC-a Budo Tomović. Tom prilikom, u sklopu tog programa je takođe organizovan kulturni umjetnički progrm povodom obilježavanja 8. aprila „Svetskog dana Roma“. Ukupan broj učesnika na ovaj program iznosio je	Planirano MLJMP 3.500.00 € RS 3.500.00€ CEKUM 2.000. 00 € Utrošeno		

⁴¹ Centar za očuvanje i razvoj manjina Crne Gore

⁴² Romski savjet

					400. CEKUM je podržao dvije NVO u organizaciji aktivnosti povodom Svjetskog dana Roma i to: NVO „Udruženja Roma Crne Gore“ u organizovanju tradicionalne proslave i NVO Fondaciju „Ruka prijateljstva“ za štampanje brošure „Stare priče romskog naroda na novi način“. CEKUM je takođe podržao KUD „Dečić“ –iz Tuzi prilikom kupovine romske tradicionalne nošnje za koreografiju „Romska ljubavna igra“.	MLJMP 1.974,01 € RS 3.500.00€ CEKUM 2.000. 00 €		
	7.1.3. Obilježavanje 5. novembra, Svjetskog dana romskog jezika	Izveštaj o realizovanom programu	MLJMP RS NVO	01.010. 31.12.	R Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i Centrom za očuvanje i razvoj kulture manjina, organizovali su povodom Svjetskog dana romskog jezika 5.novembra regionalnu konferenciju pod nazivom „Romski jezik u obrazovanju“. Na konferenciji je prezentovan program za uvođenje romskog jezika u obrazovni sistem Crne Gore, dok su iskustva svojih država prezentovali predstavnici iz zemalja regiona.	Planirano 2.000.00 € Utrošeno MLJMP 2.799,06€		
	7.1.4. Snimanje i emitovanje serijala na nacionalnom servisu o Romima i njihovoj kulturi i identitetu	Broj emisija, tema emisija i podaci o gledanosti	JS ⁴³ MLJMP	01.04. 31.12.	R. Javni Servis – Emisija Savore 2019 godine (TV). U toku 2019 godine prikazane su ukupno 20 emisija premijerno u terminu dvaput mjesečno (svaka druga subota u 17 i 30). Teme su praćenje aktuelnosti, kulture, jezika, istorije, posebnih događaja iz života Roma i Egipćana. Emisije su dvojezične sa titlom na službeni jezik. U produkciji je zastupljeno praćenje svih	Redovna aktivnost		

⁴³ Javni servis

					dokumenata koji su aktuelni u politici ka Romima i Egipćana, od Povelje za regionalne jezike, međunarodna meka prava do aktivnih mjera koja su proizašla iz sektorske analize - Aktivnosti Strategije za poboljšanje položaja Roma i Egipćana 2016-2020.			
	7.1.5. Organizovanje manifestacija posvijećenih romskoj kulturi, afirmaciji romske populacije u oblasti kulture	Izveštaj o sadržaju manifestacija, koji uključuje broj manifestacija, posjetilaca i broj učesnika	CEKUM MLJMP	01.04. 31.12.	R CEKUM u saradnji sa NVO "Demokratski romski Centar" organizovao je manifestaciju povodom romskog parznika Đurđevdan, manifestaciju kulturno-zabavnog karaktera pod nazivom "Đurđevdanski dani kulture, zanatstva i tradicije Roma" koja se po treći put održala u Podgorici i čiji je cilj promovisanje i čuvanje od zaborava tradicije i kulture ovog naroda i upoznavanje ostalih sa običajima vezanih za ovaj praznik. Događaj se održao u centru Podgorice i okupio je veliki broj zainteresovanih građana.	Planirano 1.000.00 € Utrošeno 1.000.00 €		
	7.1.6. Organizovanje događaja u cilju očuvanja kulturne baštine, multikulturalizma	Broj organizovanih događaja, kao i Izveštaj	CEKUM MLJMP	01.04. 31.12.	R CEKUM je dao finansijsku podršku NVO Fondacija „Ruka prijateljstva“ za izložbu fotografija „Život Roma u Crnoj Gori“, koja se održala u Kulturnom centru Nikola Đuričković u Kotoru. CEKUM je podržao Pojekat je „Izložba fotografija i dokumenata o stradanjima Roma u toku Prvog Svjetskog rata“ koja se održala u Gradskoj biblioteci na Cetinju. Cilj izložbe je bio podsjećanje na veliki broj stradalih Roma u tom periodu.	Planirano 1.000.00€ Utrošeno 1.000.00 €		
	7.1.7. Prevod i štampanje pravnih propisa na romski jezik	Naziv i broj prevedenih pravnih propisa	MLJMP	01.04. 31.12.	N R	Planirano 2.000.00 € Utrošeno	Novi rok 31.12. 2020 godine Nije realizovano zbog nedostatka fincijskih sredstava	Prevoditi i štampati pravne propise na romski jezik

	7.1.8. Proizvodnja i emitovanje radio emisija na romskom jeziku	Broj emisija i broj emitovanja	JS ⁴⁴ RR ⁴⁵ MLJMP	01.04. 31.12.	R Emisija Romski Glas (Radio) Premijera emisije emitovana u maju 2017,kao odgovor na nedostatak programa na romskom jeziku. emisija je informativno zabavnog karatera, emitovanje je predviđeno po planu programa svaki drugi ponedjeljak u 18.05 minuta u trajanju od 25 minuta. Teme su pratile aktuelnosti na polju integracije Roma u crnogorsko društvo.U toku 2019 godine premijerno emitovane su 24 emisija sa isto toliko repriza Romski radio je osnovan 2011 godine od strane NVO "Udruženje Roma Crne Gore" neprekidno egzistira do danas preko raznih donacija I grantova. Produkcija na romskom radiju je informativa, vijesti koje se emituju svaki sat su dvojezične, kao i autorske emisije jednom dnevno u trajanju od 10 do 15 minuta.	Redovana aktivnost		
	7.1.9. Izdavanje/prev odjenje literature na romski jezik	Broj izdatih knjiga, broj prevedene literature; Broj štampanih primjeraka časopisa KOD	CEKUM MLJMP.	01.04 31.12.	NR .	Planirano 4.000.00 € Utrošeno	Novi rok do 31.12.2020 godine. Ova mjera nije realizovana zbog toga što nije bilo zainteresovanih autora da pišu na romskom jeziku i pored nastojanja CEKUM-a da se ova aktivnost relizuje	Izdati i/iliprevesti makar jednu knjigu romski jezik
	7.1.10.	Broj	MK ⁴⁶	01.01.	R	Planirano		Realizovati

⁴⁴ Javni servis

⁴⁵ Romski radio

⁴⁶ Ministarstvo kulture

	Dodijeliti nagradu za najbolji istraživački prilog objavljen u medijima, na temu "Socijalna integracija Roma u Crnoj Gori" i uručenje nagrade	prijavljenih priloga; Nagrađeni prilog	MLJMP	31.12.	Za 2019. godinu na konkurs su pristigle dvije prijave(tri priloga). Nezavisna stručna Komisija odlučila je da nagrada bude podijeljena. Nagrađeni su TV prilog Senada Sejdovića - „Erdelezi“ i novinski članci gospodina Radomira Perišića „Mladi Romi stižu znanja zajedno sa vršnjacima“ i priča „Hvala ti čika Jonuze“.	2.000.00 € Utrošeno 1.530,00		dodjelu nagrade za najbolji istraživački prilog objavljen u medijima, na temu "Socijalna integracija Roma u Crnoj Gori" i uručenje nagrade
	1.1.11. Sufinansiranje proizvodnje programskih sadržaja	Izveštaj o realizaciji proizvodnje programskih sadržaja	MK MLJMP	01.01. 31.12.	R Sufinansiranje proizvodnje programskih sadržaja - Ministarstvo kulture kao realizaciju ove mjere sprovodi godišnji konkurs za sufinansiranje programskih sadržaja u lokalnim štampanim medijima i medijskim naučnim časopisima, gdje se u okviru zadatih tema nalazi i socijalna inkluzija Roma. U okviru konkursa sufinansirano je više odabranih projekata. Ova mjera je u potpunosti realizovana i raspisan je konkurs za sufinansiranje programskih sadržaja u 2020.godini. Procjena je da je realizovano desetak tekstova.	Planirano 3.000.00 € Utrošeno 3.000.00 €		
	7.1.12. Izrada audio-vizuelnih spotova i radio-džinglova, Emitovanje.	Broj finansiranih audiovizuelnih spotova i radio-džinglova; Broj emitovanih TV spotova i medijskih džinglova	MK MLJMP	01.01. 31.12.	Medijsko predstavljanje ključnih pitanja inkluzije romske i egipćanske populacije u društvo - Ministarstvo kulture putem finansiranja audiovizuelnih materijala-spotova vrši promociju svih aktivnosti koje obuhvata ova strategija i informiše cjelokupnu javnost o napretku i trenutnim aktivnostima. Spotove emituju Nacionalni javni emiter Radio i Televizija Crne Gore, lokalni javni emiteri, kao i komercijalni emiteri registrovani u Crnoj Gori. Ova mjera je realizovana za 2019. Urađen je jedan spot i jedan radio džingel. Broj emotivnih TV spota iznosila je 30, i 30 radio džinglova. godinu.	Planirano 5.000.00 € Utrošeno 3.950.00 €		

Izazovi: I dalje crnogorskoj javnosti ostaju nepoznati romski običaji, tradicija i kulturna baština koja se veoma malo prezentuje u javnosti. Nema kulturnih stvaralaca iz ove populacije.

PREPORUKE

- Unaprijediti međusektorsku saradnju u cilju boljeg praćenja i implementacije politika za Rome i Egipćane;
- Nastaviti sa angažovanjem Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti obrazovanja na budžetu Ministarstva prosvjete;
- Nastaviti sa organizovanjem tutorskih časova i mentorskom podrškom za učenike romske i egipćanske populacije;
- Nastaviti sa uključivanjem Saradnika/saradnica u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva u zdravstveni sistem;
- Nastaviti sa obezbjeđivanjem uslova za uključivanje Saradnika/saradnica u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zapošljavanja;
- Izraditi nove programe obrazovanja za osposobljavanje za zanimanje, posebno prilagođenih potrebama romske i egipćanske populacije, uključujući stare zanate i uključivanje polaznika programa, u skladu sa individualnim planovima;
- Dodijeliti nagradu za najbolji istraživački prilog objavljen u medijima, na temu "Socijalna integracija Roma u Crnoj Gori" i uručiti nagradu(e);
- Formirati timove za postupanje u slučajevima diskriminacije Roma i Egipćana na lokalnom nivou;
- Omogućiti pripadnicima romske i egipćanske populacije sa područja bivših Kampova Konik, da osnuju sopstvene biznise i otvore svoje zanatske radnje;
- Nastaviti sa donošenjem LAP za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Lokalnim samoupravama u kojima to nije realizovano;
- Nastaviti sa izdavanjem/prevođenjem literature na romski jezik.;
- Kontinuirano raditi na postizanju ciljeva propisanih u *Deklaraciju o integraciji Roma*, kojom su se premijeri Crne Gore, BiH, Srbije, Kosova, Sjeverne Makedonije i Albanije obavezali da će nastaviti i pojačati napore za punu ravnopravnost i integraciju Roma/kinja (Deklaracija u prilogu).

PRILOZI

Tabela br. 1: Osnovci romske i egipćanske populacije školske 2019/20 godine

Tip škole	Opština	Ustanova	M	Ž	Ukupno učenika
Osnovna	Bar	Anto Đedović	3	2	5
Osnovna	Bar	Blažo Jokov Orlandić	8	10	18
Osnovna	Bar	Jugoslavija	2	3	5
Osnovna	Bar	Kekec	16	15	31
Osnovna	Bar	Meksiko	11	6	17
Osnovna	Bar	Srbija	2	9	11
Osnovna	Berane	Radomir Mitrović	69	60	129
Osnovna	Berane	Vuk Karadžić	13	6	19
Osnovna	Bijelo Polje	Dušan Korać	1	1	2
Osnovna	Bijelo Polje	Marko Miljanov	4	1	5
Osnovna	Bijelo Polje	Pavle Žižić	8	9	17
Osnovna	Bijelo Polje	Risto Ratković	1	0	1
Osnovna	Budva	Druga osnovna škola	2	2	4
Osnovna	Budva	Stefan Mitrov Ljubiša	0	1	1
Osnovna	Cetinje	Lovčenski partizanski odred	1	0	1
Osnovna	Cetinje	Njegoš	15	10	25
Osnovna	Danilovgrad	Vuko Jovović	5	0	5
Osnovna	Herceg Novi	Dašo Pavičić	15	13	28

Osnovna	Herceg Novi	Ilija Kišić	12	8	20
Osnovna	Herceg Novi	Milan Vuković	7	4	11
Osnovna	Herceg Novi	Orjenski bataljon	5	7	12
Osnovna	Kolašin	Risto Manojlović	1	0	1
Osnovna	Kotor	JU OŠ "Veljko Drobniaković"	3	2	5
Osnovna	Kotor	JU OŠ "Narodni heroj Savo Ilić"	6	6	12
Osnovna	Kotor	Nikola Đurković	12	7	19
Osnovna	Kotor	Njegoš	8	5	13
Osnovna	Mojkovac	Aleksa Đilas Bečo	1	1	2
Osnovna	Nikšić	Braća Labudović	3	4	7
Osnovna	Nikšić	Braća Ribar	2	2	4
Osnovna	Nikšić	Jagoš Kontić	0	1	1
Osnovna	Nikšić	Luka Simonović	5	1	6
Osnovna	Nikšić	Mileva Lajović Lalatović	98	74	172
Osnovna	Nikšić	Milija Nikčević	19	16	35
Osnovna	Nikšić	Olga Golović	11	6	17
Osnovna	Nikšić	Radoje Čizmović	2	1	3
Osnovna	Petnjica	25. Maj	0	1	1
Osnovna	Petnjica	Mahmut Adrović	4	2	6
Osnovna	Pljevlja	Boško Buha	11	6	17
Osnovna	Plužine	Obrazovni centar	1	0	1
Osnovna	Podgorica	21. maj	19	23	42
Osnovna	Podgorica	Božidar Vuković Podgoričanin	285	273	558
Osnovna	Podgorica	Dr Dragiša Ivanović	3	1	4
Osnovna	Podgorica	Marko Miljanov	54	48	102
Osnovna	Podgorica	Milan Vukotić	1	0	1
Osnovna	Podgorica	Milorad Musa Burzan	1	0	1
Osnovna	Podgorica	Niko Maraš	1	0	1
Osnovna	Podgorica	Oktoih	10	15	25
Osnovna	Podgorica	Pavle Rovinski	0	1	1

Osnovna	Podgorica	Savo Pejanović	38	37	75
Osnovna	Podgorica	Vladika Danilo	3	2	5
Osnovna	Podgorica	Vladimir Nazor	40	43	83
Osnovna	Podgorica	Vuk Karadžić	31	22	53
Osnovna	Rožaje	Daciće	2	2	4
Osnovna	Tivat	Drago Milović	37	25	62
Osnovna	Tuzi	29. novembar	4	4	8
Osnovna	Tuzi	Mahmut Lekić	19	13	32
Osnovna	Ulcinj	Bedri Elezaga	1	2	3
Osnovna	Ulcinj	Boško Strugar	1	0	1
Osnovna	Ulcinj	Maršal Tito	37	43	80
			974	856	1830

Tabela br.2. Srednjoškolci romske i egipćanske populacije školske 2019/20 godine:

Tip škole	Opština	Ustanova	M	Ž
Srednja	Bar	JU Srednja stručna škola	6	3
Srednja	Bar	Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola	3	2
Srednja	Bijelo Polje	JU Srednja stručna škola	2	3
Srednja	Budva	Srednja mješovita škola "Danilo Kiš"	1	0
Srednja	Herceg Novi	Srednja mješovita škola "Ivan Goran Kovačić"	6	4
Srednja	Mojkovac	JU Srednja mješovita škola "Vuksan Đukić"	2	3
Srednja	Nikšić	Javna ustanova Srednja stručna škola - Nikšić	0	1
Srednja	Nikšić	Prva srednja stručna škola	7	0
Srednja	Nikšić	Srednja ekonomsko - ugostiteljska škola	2	10
Srednja	Plav	SREDNJA MJEŠOVITA ŠKOLA "BEĆO BAŠIĆ"	1	0
Srednja	Podgorica	JU Stručna medicinska škola	0	1
Srednja	Podgorica	Škola za srednje i više stručno obrazovanje "Sergije Stanić"	7	10
Srednja	Podgorica	Srednja ekonomska škola "Mirko Vešović"	2	0
Srednja	Podgorica	Srednja elektrotehnička škola "Vaso Aligrudić"	3	1
Srednja	Podgorica	Srednja građevinsko-geodetska škola "Inž. Marko Radević"	5	2
Srednja	Podgorica	Srednja stručna škola "Ivan Uskoković"	8	3
Srednja	Podgorica	Srednja stručna škola "Spasoje Raspopović"	11	7
Srednja	Rožaje	Srednja stručna škola	1	0
Srednja	Tivat	Srednja mješovita škola "Mladost"	3	2
Srednja	Ulcinj	J.U. Srednja mješovita škola "Bratstvo-Jedinstvo"	6	8
Srednja	Žabljak	JU Srednja mješovita škola "17. septembar"	4	2
UKUPNO:			80	62

Tabela br. 2.

BR UČENIKA RE POPULACIJE KOJI SU UPISALI ŠKOLSKU 2018/19					BR UČENIKA RE POPULACIJE KOJI SU ZAVRŠILI ŠKOLSKU 2018/19			
RAZRED	BROJ M	BROJ Z	UKUPAN BROJ UČENIKA		RAZRED	BROJ M	BROJ Z	UKUPAN BROJ UČENIKA
1	113	106	219		1	105	101	206
2	141	123	264		2	130	116	246
3	132	117	249		3	120	111	231
4	119	102	221		4	111	90	201
5	116	101	217		5	106	93	199
6	109	102	211		6	83	93	176
7	83	88	171		7	60	72	132
8	77	72	149		8	70	55	125
9	50	47	97		9	47	42	89
Ukupno	940	858	1798		Ukupno	832	773	1605
					U procentima (u odnosu na br upisanih)	89%	90%	89%
SREDNJA ŠKOLA								
BR UČENIKA RE POPULACIJE KOJI SU UPISALI ŠKOLSKU 2018/19					BR UČENIKA RE POPULACIJE KOJI SU ZAVRŠILI ŠKOLSKU 2018/19			
RAZRED	BROJ M	BROJ Z	UKUPAN BROJ UČENIKA		RAZRED	BROJ M	BROJ Z	UKUPAN BROJ UČENIKA

I	21	23	44		I	12	15	27
II	22	21	43		II	18	19	37
III	25	13	38		III	20	12	32
IV	5	5	10		IV	3	5	8
Ukupno	73	62	135		Ukupno	53	51	104
					U procentima (u odnosu na br upisanih)	73%	82%	77%

Tabela br. 1 . Prikaz planiranih i utrošenih sredstava ⁴⁷ za realizaciju mjera iz AP za 2019. (iz državnog budžeta i iz međunarodnih/javnih fondova)

	Stanovanje	Obrazovanje	Zdravstvena zaštita	Zapošljavanje	Pravni status	Socijalni status i porodična zaštita	Kultura, identitet i informisanje	ukupno
Planirana sredstva iz budžeta države	-	568.000,00	2.000,00	90.000,00	2.000,00	91.000,00	25.500,00	778.500,00
Planirana sredstva iz donacija	3.575.700,00	25.000,00	-	41.650,00	12.000,00		3.500,00	3.657.850,00
Ukupno planirano								4.436.350,00
Utošena sredstva iz budžeta države	414.868,48	591.882,32	525,00	110.257,84	1.000,00	36.744,13	15.723,07	1.171.000,84
Utrošena sredstva iz donacija	3.575.779	11.032,25	-	9.000,00	12.000,00	53.000,00	3.500,00	3.664.311,00
Ukupno utrošeno								4.835.311,84

Prikaz planiranih i utrošenih sredstava ⁴⁸ za realizaciju mjera iz AP za 2019. (iz državnog budžeta i iz međunarodnih/javnih fondova)

⁴⁷ Treba imati u vidu da za mnoge aktivnosti nije moguće predvidjeti sredstva za realizaciju jer se u određenim oblastima ne vode evidencije po nacionalnoj pripadnosti (po toj logici je za AP za 2020. napravljena procjena sredstava koja će biti utrošena, ali to nije precizan podatak).

Lista podržanih projekata u okviru Javnog konkursa "Socijalna inkluzija, zaštita i promovisanje ljudskih prava Roma/kinja i Egipćana/ki" za 2018. godinu

R.b	Naziv Projekta	NVO	Iznos
1	"Unapređenje socijalne inkluzije RE populacije kroz promociju obrazovanja"	"DJECA-ENFANTS"	9.356,00 EUR
2	"Zajedno za održive rezultate u borbi protiv nasilja u porodici, dječijeg prosjačenja i prisilnih brakova"	"Centar za demokratiju i ljudska prava"	16.609,00 EUR
3	„Socijalna i kulturna unkluzija RE populacije u Nikšiću“	NVO "RAE"	5.995,00 EUR
4.	"Aktivnim djelovanjem protiv nasilja u porodici i dječijih brakova u romskoj i egipćanskoj zajednici"	Centar za romske inicijative	15.632,00 EUR
5	"Regulisanje pravnog statusa za Rome i Egipćane u Nikšiću"	"Koalicija NVO Romski krug"	14.992,00 EUR
6.	Zdravstvenom zaštitom do zdravog potomstva	Udruženje Roma Budo Tomović	15.389,00 EUR
7.	„Kancelarija za pravnu pomoć“	NVO "Veliko srce – Baro illo"	16.654,00 EUR
8.	"Saradnjom do kvalitetnog zapošljenja"	NVO „Za bolje sutra“	16.393,00 EUR
9.	„Sportska edukacija Roma i Egipćana“	NVO „Akademija sporta za djecu“	10.700,00 EUR
10	„Jačanje aktivizma Roma i Egipćana“	NVO „Mladi Romi Podgorice“	9.280,00 EUR
UKUPNO:			131.000,00 EUR

Lista podržanih projekata u okviru Javnog konkursa "Inkluzija za sve – Romi/Romkinje i Egipćani/Egipćanke su dio našeg društva" za 2019. godinu

R. B.	Naziv Projekta	NVO	Iznos
1.	"Do socijalne, kroz ekonomsku sigurnost i jednakost svih!"	Centar za demokratiju i ljudska prava	16.315,50 EUR
2.	"Zajedno do boljeg života	Centar kreativnih vještina	16.050,00 EUR
3.	"RE su dio našeg društva"	Institut za socijalnu i obrazovnu politiku	9.844,00 EUR
4.	"Fudbalom protiv diskriminacije mladih RE populacije u Nikšiću"	OFK Nikšić	9.085,00 EUR
5.	"Znanjem jezika do integracija"	NVO "Veliko srce – Baro illo"	15.933,06 EUR
6.	"Pričom i slikom do jačanja romske kulture i romskog identiteta"	Udruženje Roma Budo Tomović	15.798,00 EUR
7.	"Upoznaj sistem – Škola društvenog aktivizma za mlade Rome i Romkinje"	Za bolje sutra	15.415,06 EUR
8.	"Protiv diskriminacije od malih nogu"	Romska duša	11.080,84 EUR
9.	"Pružanje podrške i edukacije RE populacije u cilju prevencije i suzbijanja prosjačenja kod maloljetne djece"	AD HOC	15.870,00 EUR
10.	"Sportom protiv diskriminacije Roma i Egipćana"	Akademija sporta za djecu	11.210,00 EUR
11.	"Kultura i tradicija Roma – bogatstvo raznolikosti"	Romski kulturni centar	14.843,96 EUR

12.	“HOĆEMO I MOŽEMO DA BUDEMO ŠAMPIONI”	Točak	15.570,00 EUR
13.	“I mi Romi smo dio društva”	E-ROMA	8.180,00 EUR
14.	“Informativni centar romskih novinarki”	Integracija Roma	13.880,00 EUR
15.	“Istraživanje tradicionalnih- ugovorenih brakova”	Mladi Romi Podgorice	14.070,00 EUR
16.	“Socijalna inkluzija Roma u opštini Bijelo Polje”	LENS	11.824,00 EUR
UKUPNO:			214.969.42 EUR

Lista podržanih projekata od strane Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava u 2018. godini sa stepenom realizacije

Naziv projekta	Podnosilac projekta	Dobijeni iznos u €	Aktivnosti predviđene projektom	Stepen realizacije i utrošena sredstva
Štampanje IX broja časopisa Alav	NVO „Romski kulturni centar“	9.000,00	Štampanje časopisa do 1000 primjeraka, na 60 strana, hromo lux papiru. u ful koloru, i njegova promocija.	Realizovan u potpunosti.
Sačuvajmo jezik od zaborava	NVO „Romska duša“	9.458,00	Organizacija kursa romskog jezika za 30 djece iz romske populacije u Podgorici i štampanje zbirke njihovih eseja.	Realizacija u toku.
Istorija Roma – Istorija Rromani	NVO „Romsko vrijeme“	6.000,00	Organizovanje 3 seminara, za 20 učesnika, u cilju promovisanja istorije Roma i istorije romskog jezika široj javnosti.	Realizovan u potpunosti.
Proslava 8 aprila – Svjetski dan Roma	NVO „Udruženje Roma Crne Gore“	10.746,00	Kulturna manifestacija kojom se prezentuje se kultura Roma, kroz pjesmu, igru, narodne nošnje i sl.	Realizovan u potpunosti.
Zbogom tradicijo	NVO „Osnažena romkinja“	6.300,00	Edukativne radionice za po 20 žena iz romske populacije, iz opština Podgorica, Nikšić, Berane Herceg Novi, na sticanju novih znanja i vještina potrebnih za aktivniji odnos prema društvu u kojem žive.	Realizacija u toku.
Romski radio-prozor u svijet	NVO „Udruženje Roma Crne Gore“	15.254,00	Radio reportaže „Romanipe“ u sopstvenoj produkciji, emitovanje emisija na romskom i crnogorskom jeziku, dva puta mjesečno, u periodu od jedanaest mjeseci (ukupno 20 emisija) u vremenskom trajanju od po 20 minuta.	Realizovan u potpunosti.

Lista podržanih projekata od strane Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava u 2019. godini⁴⁹

Naziv projekta	Podnosilac projekta	Dodijeljeni iznos u €	Aktivnosti predviđene projektom
Informativni Portal Roma i Egipćana	Nevladino Udruženje „Info-Portal MNE“	3.500,00	Objavljivanje aktivnosti, na portalu, koje se tiču stepena integracije i socijalizacije romske i egipćanske zajednice u Crnoj Gori; priče iz života pripadnika romske i egipćanske zajednice; intervjui sa predstavnicima nadležnih institucija o planiranim i realizovanim aktivnostima vezanim za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori; izrada baze podataka, o broju djece po opštinama koja su uključena u redovno obrazovanje, broj studenata, srednjoškolaca; baza podataka o romskim nevladinim organizacijama; formular i uputstvo kako ostvariti pravo na stipendije, kome se obratiti; istorijat i kultura Roma, njihovi praznici, običaji, tradicija.
Radionice Romskog jezika za školski i predškolski uzrast	NVU "Integracija Roma"	6.500,00	12 radionica za djecu predškolskog i školskog uzrasta o porijeklu i značaju jezika, o jednostavnoj upotrebi u dijalogu i o literaturi za djecu na romskom jeziku.
Upoznaj kulturu i tradiciju Roma u Crnoj Gori	NVO „Romski kulturni centar“	8.000,50	Organizovanje posjeta za srednjoškolce i studente Romskom muzeju i biblioteci; nabavka eksponata za Romski muzej; nabavka knjiga za Romsku biblioteku.
Statističko-demografsko istraživanje: Romi državljani Crne Gore izvan njenih granica – I faza	Udruženje Roma Crne Gore	22.150,00	Istraživanje o demografskoj strukturi i drugim karakteristikama Roma – državljana Crne Gore koji žive i rade u Italiji, kroz sprovođenje organizovanih prikupljanja informacija (popisa).
Istraživanje: Socijalna distanca prema Romima kod učenika osnovnih škola u Podgorici	Isnija Gaši	6.061,00	Istraživanje o socijalnoj distanci prema Romima na nivou 200 učenika osnovnih škola sa teritorije Glavnog grada Podgorica.
Analiza primjene mjera afirmativne akcije u oblasti obrazovanja i zapošljavanja	Rade Mirković	6.500,00	Istraživanje o primjeni principa afirmativne akcije u oblasti obrazovanja i zapošljavanja Roma u Crnoj Gori.

⁴⁹ S obzirom da će većina ovih projekata biti realizovano tokom 2020. u ovom trenutku je nemoguće prikazati stepen realizacije istih, već će ti podaci biti dostupni 2021. godine.

Roma u Crnoj Gori			
Zajedno smo jače	Hasani Jasmina	6.251,00	3 radionice za 10 pripadni-ca romske populacije i 10 pripadnica ostalih zajedni-ca koje žive na teritoriji Glavnog grada Podgorica (Rodno zasnovano nasilje, Rani brakovi i Ekonomsko osnaživanje žena u loka-lnim sredinama).
Kurs opismenjavanja Romkinja	Milica Jeknić	6.999,56	Petomjesečni kurs crnogo-rskog jezika za 20 Romki-nja između 18-30 godina.
Upoznajmo Rome – napustimo predrasude	NVO Za bolje sjutra	8.376,00	4 radionice za 25 učeni-ka/ca podgoričkih srednjih škola iz većinske popula-cije o istoriji i kulturi Roma; posjete institucija-ma: Romskom savjetu, Ombudsmanu Ministarstvu za ljudska i manjinska pra-va i romskim naseljima u Podgorici.
Podizanje svijesti romske populacije i jačanje ličnih kapaciteta u cilju bolje integracije u društvo	Mirko Krunić	5.955,00	Radionice u Podgorici i Nikšiću za djecu do 12 godina iz najugroženijih grupa, na temu obrazo-vanja, siromaštva, zdravlja i sl. i štampanje brošure.
Jednake šanse	Željko Kalezić	5.600,00	6 radionica za djecu osno-vnoškolskog uzrasta, 3 radionice za roditelje i dje-cu predškolskog uzrasta na romskom i crnogorskom jeziku na temu važnosti obrazovanja.
Monitoring ljudskih prava Roma u Crnoj Gori	Milena Četković	5.000,00	Istraživanje o poštovanju ljudskih prava Roma u Crnoj Gori i objavljivanje rezultata istraživanja.
Položaj i problemi mladih Roma	Nina Pejović	5.000,00	Istraživanje o položaju i problemima mladih Roma i objavljivanje rezultata istra-živanja.
Video serijal – Da se ne zaboravi	Andjelika Ivanova	4.450,00	Video zapis sa pričama Roma iz svih crnogorskih opština.
Proslava 8 aprila –Svjetski dan Roma	NVO „Udruženje Roma Crne Gore“	12.000,00	Kulturna manifestacija ko-jom se prezentuje kultura Roma, kroz pjesmu, igru, narodne nošnje i sl.

DEKLARACIJA PARTNERA ZAPADNOG BALKANA O INTEGRACIJI ROMA/KINJA U SKLOPU PROCESA PROŠIRENJA EVROPSKE UNIJE

Mi, premijeri sa Zapadnog Balkana, potvrđujemo svoju obavezu prema integraciji Roma/kinja u naša društva i obavezujuemo se da ćemo pojačati naše napore u ovom smjeru kao dijelu procesa pridruživanja Evropskoj uniji i regionalne saradnje.

Ovim putem usvajamo **Deklaraciju partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije**, kojom se obavezuemo da ćemo nastaviti i pojačati napore za punu ravnopravnost i integraciju Roma/kinja, posebno kroz sprovođenje i praćenje Operativnih zaključaka Seminara o inkluziji Roma/kinja, i to:

1. Obavezuemo se da ćemo postići sljedeće **ciljeve**:
 - a. **Zapošljavanje**: povećati stopu zaposlenosti Roma/kinja u javnom sektoru sa procentualnom zastupljenošću proporcionalnoj zastupljenosti Roma/kinja među opštom populacijom; povećati stopu zaposlenosti Roma/kinja najmanje na 25%;
 - b. **Stanovanje**: gdje god je moguće, izvršiti legalizaciju neformalnih naselja gdje Romi/kinje stanuju; ili obezbijediti trajan, prikladan, dostojanstven, prihvatljiv i nesegregiran smještaj za Rome/kinje koji stanuju u nelegalnim objektima za koje iz opravdanih razloga nije moguće izvršiti legalizaciju;
 - c. **Obrazovanje**: povećati stopu uključivanja i završavanja osnovnog obrazovanja na najmanje 90% i uključivanja i završavanja srednjoškolskog obrazovanja na najmanje 50%;
 - d. **Zdravlje**: obezbijediti opšte zdravstveno osiguranje za najmanje 95% romske populacije ili postotak srazmjeran stopi zdravstveno osiguranih lica iz opšte populacije;
 - e. **Lična dokumentacija**: osigurati da svi Romi/kinje budu upisani u registre građana;
 - f. **Ne-diskriminacija**: ojačati vladine strukture da štite od diskriminacije, te uspostaviti specijalizovane odjele za nediskriminaciju Roma/kinja unutar postojećih tijela koja se bave nediskriminacijom, koja bi primala i procesuirala žalbe Roma/kinja, pružila pravnu podršku navodnim žrtvama i utvrđivala šeme diskriminacije, uključujući institucionalnu i prikrivenu diskriminaciju.

2. Obavezuemo se da **koristimo dostupne podatke** (uključujući rezultate regionalnog istraživanja o Romima Zapadnog Balkana iz 2017. godine) u cilju formulisanja politika za integraciju Roma/kinja zasnovanih na dokazima. Također se obavezuemo da **uspostavimo odgovarajući mehanizam za praćenje i izvještavanje o sprovođenju politika za integraciju Roma**, uključujući podatke relevantne za mjerenje postizanja ciljeva utvrđenih ovom Deklaracijom, imenovanjem nacionalne statističke službe kao ključne odgovorne institucije za prikupljanje podataka u skladu sa njihovim programima;

3. **Osiguraćemo podršku i osnaživanje Nacionalne kontakt osobe za Rome**, kao sveobuhvatni mehanizam za koordinaciju i sprovođenje ciljeva uspostavljenih ovom Deklaracijom i osiguraćemo sinergiju između ministarstava odgovornih za integraciju Roma/kinja;

4. Slažemo se da ćemo razviti, usvojiti i primijenjivati regionalne standarde o **javnom budžetu** za opšte i ciljane politike **u vezi sa integracijom Roma/kinja**, koristiti i povećati **javni budžet** na centralnom i lokalnom nivou; uključiti romsku zajednicu za postizanje gore navedenih ciljeva; koristiti dostupna **donatorska sredstva**, uključujući Instrument prepristupne pomoći, u cilju unaprjeđenja statusa Roma/kinja;

5. Obavezuemo se da ćemo uspostaviti **formalne kanale i mehanizme za zajedničku uključenost lokalne vlasti i romske zajednice** u formulisanju politika, donošenju odluka, u sprovođenju i praćenju napora preduzetih da bi se postigli ciljevi ove Deklaracije.

Pozivamo institucije Evropske unije da:

6. **Nastave sa pružanjem podrške** naporima partnera sa Zapadnog Balkana da postignu ciljeve za integraciju Roma/kinja uspostavljenih ovom Deklaracijom;

7. **Povežu dogovorene ciljeve za integraciju Roma/kinja uspostavljene ovom Deklaracijom** sa ključnim pokazateljima učinka za procjenu napretka u procesu proširenja;

8. **Osiguraju da se u sklopu vodećih inicijativa proširenja unaprijedi status Roma/kinja, tako što će se uvesti specifični pokazatelji za ključne mjere u vezi sa Romima**, pogotovo u okviru vodećih inicijativa za jačanje vladavine prava i za jačanje podrške socio-ekonomskom razvoju, vodeći računa o sprječavanju neželjenih efekata i o tome da se Romi/kinje ne izostave u odnosu na ostatak društva;

9. **Predvide značajniju ulogu partnera sa Zapadnog Balkana u politici Evropske unije za integraciju Roma/kinja nakon 2020**, osiguravanjem učešća partnera sa Zapadnog Balkana, najmanje kroz ulogu posmatrača;

S obzirom na gore navedeno:

10. Izražavamo zahvalnost Vladi Sjeverne Makedonije za pokretanje ovog procesa;

11. Pozdravljamo poziv Vlade Albanije da 2020. godine bude domaćin susreta ministara na kom bi se utvrdio napredak u postizanju ciljeva i prioriteta uspostavljenih ovom Deklaracijom.

Svaka od ugovornih strana pridržavat će se ove Deklaracije do datuma postanka članicom Evropske unije.

Poznan, 05. jul 2019.

